

Sandvikens Kommun

Konsekvensbeskrivning

ÖVERSIKTSPLAN FÖR SANDVIKENS KOMMUN 2030

sandviken.se

KONSEKVENSBESKRIVNING ÖVERSIKTSPLAN FÖR SANDVIKENS KOMMUN 2030

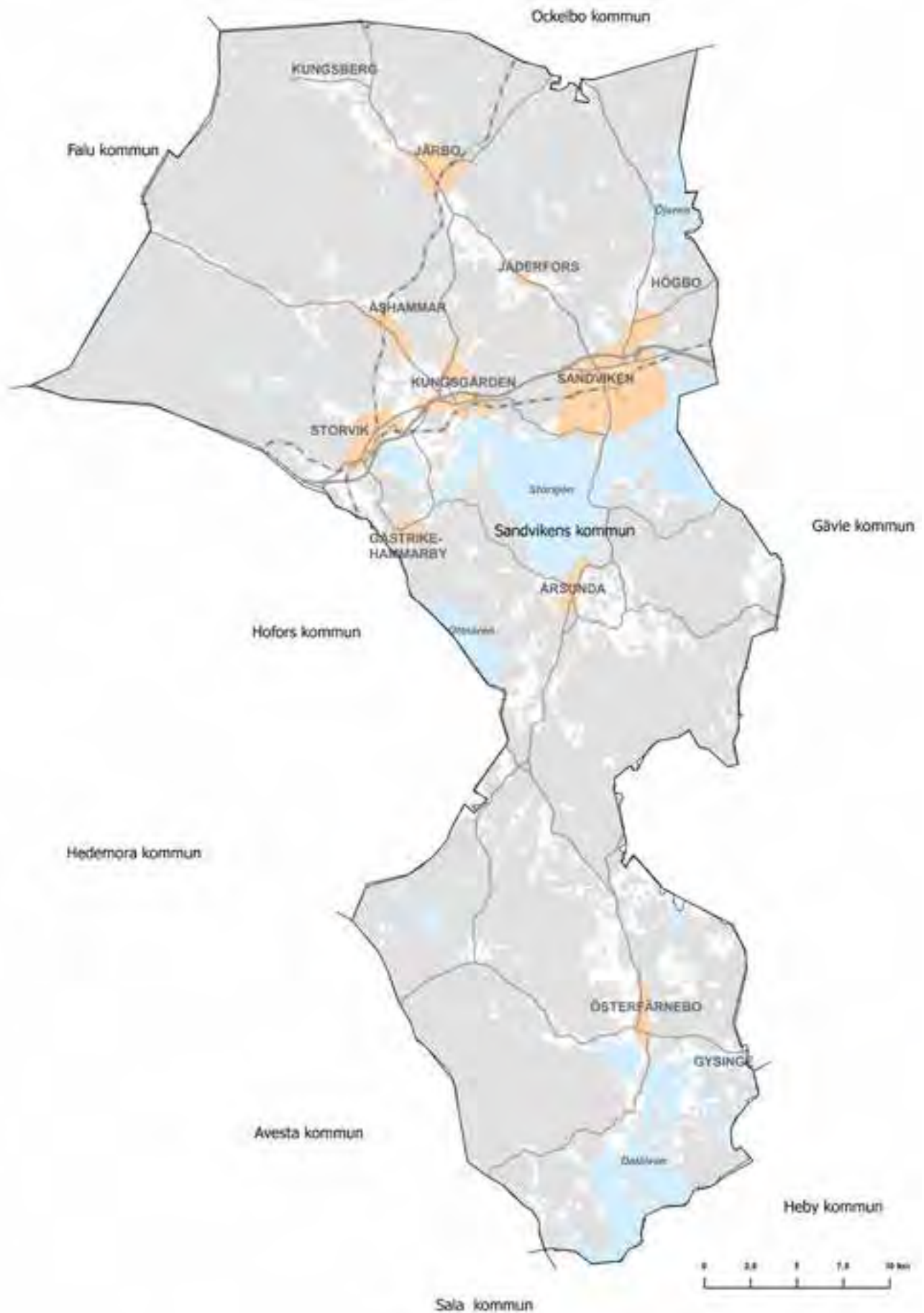
Diareienummer
KS2017/663

Omslagsfoto
Jan Carlsson
Stéfan Estassy
Sandvikens Kommun

Produktion
Baringo reklam & kommunikation 2018

Innehåll

Sammanfattning	5	3. Övriga konsekvenser	19
Miljökonsekvensbeskrivning	5	3.1 Jämställdhet, sociala aspekter, barnaspekter	19
Övriga konsekvenser	7	3.2 Folkhälsoaspekter	19
1. Utgångspunkter för konsekvensbeskrivning och MKB	8	3.3 Strandskydd och LIS	20
1.1 Översiktsplanens innehåll	8	3.4 Näringslivsutveckling	29
1.2 Miljöbedömning och MKB	8	3.5 Infrastruktur	29
1.3 Avgränsning av MKB	8	3.6 Mellankommunala frågor	30
2. Miljökonsekvenser	12	4. Påverkan på miljömål, riksintressen och miljö kvalitetsnormer	31
2.1 Högt värderade naturmiljöer och kulturmiljöer	12	4.1 Nationella och regionala miljömål	31
2.2 Rekreation och friluftsliv	14	4.2 Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken	35
2.3 Jordbruksmark	15	4.3 Miljö kvalitetsnormer	39
2.4 Ekosystemtjänster	16	5. Uppföljning och övervakning	43
2.5 Klimatanpassning och översvämningsrisk	17	5.1 Uppföljning av planens betydande miljöpåverkan	43
2.6 Ras- och skredrisk	18	6. Samråd	43
		6.1 Samråd med länsstyrelsen	43

Sammanfattning

Denna rapport utgör konsekvensbedömningen till Översiktsplan för Sandvikens kommun. Miljökonsekvensbeskrivningen utgörs av kapitel 1-2 och 4-6. Övriga konsekvenser av översiktsplanen tas upp i kapitel 3. Översiktsplanen håller en strategisk nivå, vilket därför även gäller denna konsekvensbedömning. Mer detaljerade konsekvensbedömningar kommer att göras i kommande planering: i fördjupade översiktsplaner, detaljplaner etc.

Miljökonsekvensbeskrivning

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska, i enlighet med miljöbalken, bara ta upp de miljöaspekter där s.k. betydande miljöpåverkan bedöms kunna uppstå.

I MKB:n jämförs planalternativet, d.v.s. en situation efter att förslagen i översiktsplanen har genomförts, med ett s.k. nollalternativ. Nollalternativet innefattar dels pågående mark- och vattenanvändning, dels vad som kan komma att ske med stöd av gällande planer och tillstånd samt den bebyggelseutveckling som bedöms kunna ske utan stöd av ny översiktsplan eller nya detaljplaner.

Avgränsning av MKB

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska, i enlighet med miljöbalken, bara ta upp de miljöaspekter där s.k. betydande miljöpåverkan bedöms kunna uppstå. Följande miljöaspekter tas upp i MKB:n för översiktsplanen

- högt värderade natur- och kulturmiljöer
- rekreation och friluftsliv
- jordbruksmark
- ekosystemtjänster
- klimatanpassning och översvämningrisk
- ras- och skredrisk.

Sammanfattning MKB

Högt värderade naturmiljöer och kulturmiljöer

Endast några få av översiktsplanens förändringsförslag berör de högst värderade natur- och kulturmiljöerna. I dessa fall finns riktlinjer om hänsyn till natur- och kulturvärdena i fortsatt planering. Även flera generella riktlinjer finns i översiktsplanen till skydd för naturmiljö och kulturmiljö. Särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer anges på kartor i ortsfördjupningarna. Däremot är det oklart hur riktlinjerna om hänsyn till naturmiljön ska beaktas i fortsatt planering, eftersom endast de allra mest värdefulla områdena anges på kartor i översiktsplanen. Översiktsplanen anger att ytterligare kartläggning av värdefull natur behövs utöver det kommunala naturvårdsprogrammet,

samt att stor hänsyn ska tas till områden med höga naturvärden i allt planarbete. Det innebär att naturmiljön lyfts fram, men det finns ändå en viss risk för negativa konsekvenser för naturmiljöer, främst miljöer av regionalt och lokalt värde, på grund av att översiktsplanen inte redovisar dessa och att länsstyrelsens inventeringar är gamla.

Rekreation och friluftsliv

Översiktsplanen värnar om friluftsliv och rekreation, framförallt i ortsfördjupningarna där värdefull grönstruktur markerats på kartor. Flera av planens riktlinjer syftar till att stärka och förvalta kommunens värden för friluftsliv och rekreation. Utredningsområden anges för friluftsliv, idrott och turism i Sandviken, Högbo, Kungsgården, Årsunda och Österfärnebo, samt ett stort utvecklingsområde i Kungsberget.

Särskilt värdefulla områden för friluftsliv redovisas på plankarta och flera riktlinjer finns i syfte att värna och stärka kommunens värden för friluftsliv och rekreation.

Jordbruksmark

Översiktsplanen skulle behöva förtydligas när det gäller vilka avvägningar som lett till att jordbruksmark föreslås tas i anspråk trots generella riktlinjer om att den ska bevaras. Det kan vara till ledning för hur jordbruksmark ska värnas i kommande planering. Flera allmänna riktlinjer finns, men dessa är svåra att använda i planeringssammanhang. Planen belyser jordbruket som näring endast på en översiktlig nivå.

Ekosystemtjänster

Översiktsplanen hanterar ekosystemtjänster på ett allmänt plan genom att belysa bl.a. värdet av jordbruksmark, naturmark, vattenresurser och mark för friluftsliv och rekreation. De områden som särskilt pekas ut för bevarande och som har med ekosystemtjänster att göra är värdefull grönstruktur, värdefulla naturområden samt värdefull kulturmiljö i tätorterna. Endast i vissa av ortsfördjupningarna anges att odlingslandskap ska bevaras. Ny bebyggelse föreslås såväl på jordbruksmark som på våtmarker utan att detta motiveras. När ny bebyggelse föreslås inom skyddsområden för vattentäkter anges att detta ska beaktas, vilket är positivt.

I kommunen finns stora möjligheter till att vistas i skog och mark.

Klimatanpassning och översvämningsrisk

Översiktsplanen belyser klimatfrågor och översvämningsrisk genom att översvämningshotade områden redovisas på karta samt genom att riktlinjer ges om hur översvämningsrisken ska hanteras i detaljplaner och bygglovsärenden.

Ras- och skredrisk

Översiktsplanen belyser ras- och skredrisk genom att riskområden redovisas på karta samt genom att riktlinjer ges om behov av geotekniska utredningar vid plan och bygglovsärenden.

Miljömål

Riksdagen har fastställt 16 nationella miljö-kvalitetsmål som ska uppnås inom en generation.

Översiktsplanen innehåller förslag till förändringar av markanvändningen och påverkar därmed möjligheterna att uppnå de nationella miljömålen.

Sammantaget bedöms översiktsplanen:

- **bidra till** uppfyllelsen av två nationella miljö-kvalitetsmål: Grundvatten av god kvalitet samt God bebyggd miljö.
- **i viss mån bidra till** uppfyllelsen av sju miljö-kvalitetsmål: Giftfri miljö, Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Levande skogar samt Ett rikt växt- och djurliv.
- **i viss mån bidra till men i viss mån mot-verka** uppfyllelsen av fyra miljö-kvalitetsmål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning samt Ett rikt odlingslandskap.
- **inte vara relevant** för tre miljö-kvalitetsmål. Hav i balans

samt levande kust och skärgård och Storslagen fjällmiljö bedöms inte vara relevanta för Sandvikens kommun. Ett mål, Skyddande ozonskikt, bedöms inte vara relevant i en översiktsplan.

Riksintressen

Översiktsplanen bedöms värna om ett säker-ställande av kommunens riksintressen, genom att dessa redovisas tydligt i planen och att riktlinjer finns om hur de ska beaktas.

Miljö-kvalitetsnormer

I Sandvikens kommun är främst miljö-kvalitetsnormerna för vatten relevanta. Flera vattenförekomster, både yt- och grundvatten, är påverkade av näringsämnen, miljögifter eller flödesregleringar. Översiktsplanen anger i en generell riktlinje att den kommunala planeringen ska bidra till att miljö-kvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.

Planförslaget innehåller inga konkreta åtgärder som bidrar till förbättringar i så stor omfattning att miljö-kvalitetsnormerna bedöms kunna uppnås där de idag inte gör det. Planen bedöms däremot inte bidra till någon försämring under förutsättning att arbetet med en kommunal VA-plan fortsätter och att hänsyn till dagvattnets påverkan på ytvatten tas i planeringsprocesser i senare skeden.

Riktlinjer för dagvatten saknas i översiktsplanen, utöver att där sägs att en dagvattenplan behöver tas fram samt att dagvattenfrågan särskilt ska belysas vid nybyggnation. Det är därmed oklart hur kommunen har för avsikt att arbeta med dagvattenfrågor. Att tillkommande dagvatten vid behov

omhändertas och renas är en förutsättning för bedömningen att planförslaget inte påverkar de aktuella ytvattnen negativt.

Där nya bostäder eller verksamheter föreslås inom skyddsområde för vattentäkt (i Högbo, Årsunda, Jäderfors, Järbo och Österfärnebo) samt vid eventuell exploatering i anslutning till Årsundaåsen bör stor aktsamhet iakttas. Samråd med Sandviken Energi Vatten AB, kring exploateringarnas lämplighet samt behov av eventuella skyddsåtgärder, är en förutsättning.

Ett genomförande av översiktsplanens förändringsförslag bedöms inte innebära överskridande av miljökvalitetsnormerna för utomhusluft eller buller.

Uppföljning och övervakning

Översiktsplanens betydande miljöpåverkan omfattar främst påverkan från bebyggelseexploateringar. Större utbyggnader kommer att prövas genom detaljplaneläggning och därmed tillhörande prövning. Inget behov har därför bedömts föreligga av uppföljning vad gäller planens samlade miljöpåverkan.

Miljökvalitetsnormer för vatten behöver studeras vidare på ett övergripande plan, eftersom miljökvalitetsnormerna inte uppfylls i nuläget för ett antal sjöar och vattendrag. Arbete pågår inom kommunen med bl.a. vatten- och avloppsfrågor. I översiktsplanen anges att dagvattenplan och vattenförsörjningsplan behöver tas fram.

Övriga konsekvenser

Jämställdhet/sociala aspekter inklusive barnaspekter

Översiktsplanen bedöms verka för jämställdhet och jämlikhet genom den stora mängden förslag till nya bostäder och verksamhetsområden som syftar till att utveckla kommunen för en blandad befolkningssammansättning. Barnaspekter beaktas bl.a. genom att behovet av tillgång på och behov av skolor belyses samt att nya gång- och cykelstråk och bevarad grönsstruktur föreslås.

Vissa aspekter som har med jämställdhet att göra kan beaktas först i senare planeringsskeden, där utformningen av den fysiska miljön behandlas mer detaljerat.

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att barns och ungdomars behov tillgodoses i den fysiska miljön. Utformningen av den fysiska miljön avgörs dock främst i senare planeringsskeden, såsom vid detaljplaneläggning.

Folkhälsoaspekter

Översiktsplanen bedöms på flera sätt bidra till att stärka folkhälsan, bl.a. genom att förslå nya gång- och cykelstråk samt bevarad grönsstruktur.

Strandskydd och LIS

Under utarbetandet av översiktsplanen har gränserna för flera av de i planen redovisade utredningsområdena anpassats i syfte att minska intrång i strandskyddsområden.

Den i översiktsplanen föreslagna utbyggnaden av LIS-områden bedöms sammantaget inte motverka strandskyddets syften. I viss mån kan strandskyddets syfte att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet stärkas, genom LIS-utvecklingen för friluftslivet (se tabellsammanställning på följande uppslag).

För utbyggnad av LIS-områdena kommer hävande av eller dispens från strandskyddet att behövas.

Utöver LIS-utbyggnaden finns ytterligare ett antal föreslagna utredningsområden i översiktsplanen som medför intrång i strandskyddsområde. För samtliga dessa bedöms skäl finnas för dispens eller hävande av strandskyddet i detaljplan.

Näringslivsutveckling

Översiktsplanen bedöms sammantaget bidra till näringslivsutvecklingen inom Sandvikens kommun, främst genom att mark avsätts för utveckling av såväl nya som befintliga verksamheter.

Infrastruktur

De förändringar med avseende på infrastruktur som föreslås i översiktsplanen får positiva konsekvenser framförallt för gång- och cykeltrafiken, men i viss mån även i form av förbättrad framkomlighet på vägarna, förbättrad trafiksäkerhet samt förbättrade möjligheter till kollektivtrafikresande och pendling.

Gång- och cykeltrafiken i Sandvikens kommun bedöms få positiva konsekvenser med avseende på de förändringar som föreslås i översiktsplanen. Vidare bedöms förändringarna som föreslås i planen även i viss mån medföra förbättrad framkomlighet på vägarna, förbättrad trafiksäkerhet samt förbättrade möjligheter till pendling och kollektivtrafikresande.

Mellankommunala frågor

Översiktsplanen redovisar fler olika frågor där ett mellankommunalt samarbete bedöms kunna ge positiva effekter såväl från miljösynpunkt som från social och ekonomisk synpunkt.

1. Utgångspunkter för konsekvensbeskrivning och MKB

1.1 Översiktsplanens innehåll

Sandvikens kommuns översiktsplan utgör kommunens nuvarande bedömning av hur mark och vattenområden i stora drag kommer att användas och hur bebyggelsen utvecklas fram till år 2030 med utblick mot år 2050.

Enligt plan- och bygglagens 3 kap. 6 § ska översiktsplanen utformas så att innebörden och konsekvenserna av den tydligt framgår.

Översiktsplanen redovisar bl.a. följande:

- Framtidsbild, mål, strategier
- Utgångspunkter och utmaningar
- Ortsförstudier för Sandviken inklusive Högbo, Jäderfors, Storvik, Kungsgården, Åshammar, Järbo, Kungsberget, Österfärnebo, Gysinge, Gästrike-Hammarby samt Årsunda med ortsvis förändringsförslag, bl.a. nya bostads- och verksamhetsområden.
- Landsbygdsutveckling i strandnära lägen
- Allmänna intressen

Till vart och ett av översiktsplanens kapitel finns ställningstaganden och rekommendationer.

Innebörden av planen redovisas alltså i själva planhandlingen medan konsekvenserna redovisas i denna handling. I konsekvensbeskrivningen ingår en miljökonsekvensbeskrivning, se vidare avsnitt 1.2 nedan. Beträffande planens förändringsförslag, se även avsnitt 1.4 *Avgränsning* under rubrik *Studerade alternativ* i denna handling.

1.2 Miljöbedömning och MKB

Vad är MKB?

Enligt miljöbalken (MB) 6 kap 11 § ska miljöbedömning göras för kommunala planer som kan medföra betydande miljöpåverkan. Översiktsplanen för Sandvikens kommun kan till vissa delar antas göra det. Därför har en miljöbedömning gjorts och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättats.

MKB:n tar, i enlighet med miljöbalken, bara upp de miljöaspekter där s.k. betydande miljöpåverkan bedöms kunna uppstå. Den utgörs av kapitlen 1-2 och 4-6 i denna rapport.

MKB:ns syfte

Miljöbedömningens syfte är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. I miljöbalken (MB) 6 kap 3 § sägs:

”Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet eller åtgärd är att identifiera och beskriva de direkta

och indirekta effekter som den planerade verksamheten eller åtgärden kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljö.”

1.3 Avgränsning av MKB

Samråd om nedanstående avgränsning av MKB hölls med Länsstyrelsen i Gävleborgs län 2017-05-10. Se även avsnitt 6.1 *Samråd med länsstyrelsen*.

Avgränsningen gjordes enligt miljöbalkens och MKB-förordningens dåvarande lydelse. Miljöbalken ändrades den 1 januari 2018 och MKB-förordningen ersattes då av miljöprövningsförordningen.

Geografisk avgränsning

Översiktsplanen är kommuntäckande i enlighet med bestämmelserna i 1 kap. 3 § plan- och bygglagen (PBL). Beskrivning av miljöförhållanden och relevanta befintliga miljöproblem görs inom Sandvikens kommun. Eventuella starka miljöintressen som finns i grannkommuner i nära anslutning till kommungränsen beaktas dock.

MKB:n beskriver miljökonsekvenser inom kommunen, eftersom den betydande miljöpåverkan inte har bedömts beröra angränsande kommuner.

Tidsmässig avgränsning

Översiktsplanens tidsmässiga avgränsning är till år 2030 med utblick mot år 2050, vilket gäller även MKB:n.

Identifiering av betydande miljöpåverkan

Nedan redovisas hur den betydande miljöpåverkan som översiktsplanen kan antas medföra har identifierats.

A. Påverkan kan komma att ske på Natura 2000-område

Enligt MKB-förordningen 4 § pkt 1 ska **betydande miljöpåverkan** antas uppstå om rekommendationer anges i översiktsplanen för sådan förändring att det finns risk att Natura 2000-område kan komma att påverkas.

Översiktsplanen redovisar ett område markerat som värdefull kulturmiljö som till mindre delar ligger inom Natura 2000-områdena Färnebofjärden och Gysinge. Detta bedöms inte påverka Natura 2000-områdena, eftersom ”värdefull kulturmiljö” inte innebär några förändringar av markanvändningen.

Miljöbedömningens syfte är att integrera miljöaspekter i planen, så att en hållbar utveckling främjas.

B. Översiktsplanen anger förutsättningar för etablering eller väsentlig utökning av sådana verksamheter som anges i 4 § MKB-förordningen

Enligt MKB-förordningen 4 § pkt 2 ska genomförande eller ändring av vissa typer av planer och program (bl.a. översiktsplaner) antas medföra en betydande miljöpåverkan om planen, programmet eller ändringen anger förutsättningarna för kommande tillstånd för vissa typer av verksamheter eller åtgärder.

En lista på verksamheter som alltid ska antas medföra **betydande miljöpåverkan** finns i miljöprövningsförordningen (2013:251). Av dessa verksamheter tas följande upp i översiktsplanen för Sandvikens kommun:

- I översiktsplanen föreslås utveckling av befintliga marinor/småbåtshamnar i Kungsgården och Årsunda.
- I översiktsplanen föreslås utveckling av befintlig campingplats i Österfärnebo samt ny campingplats i Kungsgården.
- Kommunen ska i varje enskilt fall bedöma huruvida verksamheten eller åtgärden bedöms ha betydande miljöpåverkan.

C. Påverkan kan komma att ske på högt värderade områden för naturmiljö, kulturmiljö eller friluftsliv

I bilaga 4 till MKB-förordningen anges kriterier för bedömning av om en plan eller ett program ska antas medföra betydande miljöpåverkan. Bland annat sägs att påverkan på områden eller natur med erkänd nationell, gemenskaps- eller internationell skyddsstatus ska beaktas. Beträffande MKB till översiktsplan för Sandvikens kommun tolkas detta så att **betydande miljöpåverkan** antas kunna uppstå om översiktsplanen anger sådana förändringar att det finns risk att riksintresseområden för naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv enligt MB 3 kap. eller MB 4 kap. eller naturreservat kan komma att påverkas.

I översiktsplanen redovisas möjligheter till förändrad markanvändning i närheten av eller inom följande sådana riksintresseområden: Sandvikens stad (MB 3 kap. 6 §, kulturmiljö), Österfärnebo (MB 3 kap. 6 §, kulturmiljö), Gysinge bruk (MB 3 kap. 6 §, kulturmiljö), Gästrike-Hammarby (MB 3 kap. 6 §, kulturmiljö), Nedre Dalälvsområdet (MB 3 kap. 6 §, naturmiljö), Nedre Dalälvsområdet (MB 3 kap. 6 §, friluftsliv), Kungsberget (MB 3 kap. 6 §, friluftsliv), Dalälven från Avesta till Skutskär (MB 4 kap. 2 §) samt Dalälven nedströms Näs bruk (MB 4 kap. 6 §).

D. Översiktsplanen ger förutsättningar för detaljplane-

Läggning av verksamheter som anges i 4 kap. 34 § plan- och bygglagen

I 4 kap. 34 § PBL anges att miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas för detaljplaner som kan antas medföra betydande miljöpåverkan på grund av att planområdet får tas i anspråk för vissa verksamheter eller anläggningar som listas i lagtexten, bl.a. permanenta campingplatser. I översiktsplanen föreslås en ny campingplats i Kungsgården samt utveckling av befintlig campingplats i Österfärnebo.

E. Avgränsning med utgångspunkt från 6 kap. 3 § miljöbalken

I 6 kap. 12 § miljöbalken anges att en miljökonsekvensbeskrivning för en plan ska innehålla en beskrivning av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma med avseende på biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter. Detta har lett till att följande aspekter tas upp i MKB:n, utöver vad som anges under A-D ovan:

- rekreation och friluftsliv
- jordbruksmark såsom naturresurs
- ekosystemtjänster
- klimatanpassning och översvämningsrisk
- ras- och skredrisk.

Studerade alternativ

Enligt MB 6 kap. 12 § ska rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd identifieras, beskrivas och bedömas. Sandvikens kommuns översiktsplan omfattar ett nollalternativ och ett planalternativ.

Nollalternativ

Enligt 6 kap. 12 § miljöbalken ska miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs beskrivas, d.v.s. nollalternativet. Nollalternativet utgörs, utöver pågående mark- och vattenanvändning, av vad som kan komma att ske med stöd av gällande planer och tillstånd samt den bebyggelseutveckling som bedöms kunna ske utan stöd av ny översiktsplan eller nya detaljplaner. Nollalternativet innebär att den gällande kommuntäckande översiktsplanen, ÖP1990, fortsätter att gälla. Dessutom är översiktsplanetillägget för centrala Sandviken från år 2003 en del av nollalternativet. I översiktsplanetillägget ingår en konsekvensbeskrivning.

Likaså ingår gällande detaljplaner i nollalternativet. I MKB-arbetet har dock inte innehållet i gällande detaljplaner genomgått, då det bedömts medföra en för hög detaljeringsgrad i förhållande till ett översiktsplaneskede.

Nollalternativet är alltså inte detsamma som nuvarande

situation, utan beskriver ett scenario vid jämförelseåret 2030 ifall det nya förslaget till ÖP inte genomförs. En del av de förändringar som redovisas i gällande planer är redan förverkligade, andra har av olika skäl inte genomförts.

I nollalternativet ingår även tillståndsgivna verksamheter såsom befintliga industrier, befintlig gruvverksamhet etc. Miljökonsekvenserna av dessa förutsätts ha hanterats i samband med tillstånden och beskrivs därför inte i denna MKB.

Miljökonsekvenserna av nollalternativet i sig beskrivs inte i MKB:n för översiktsplanen. I stället ligger fokus på att beskriva skillnader mellan nollalternativ och planalternativ.

Planalternativ

Översiktsplanen redovisar bara ett alternativ till framtida markanvändning. Utpekandet av bl.a. områden för LIS- och bostadsutbyggnad innebär dock i sig redovisningar av olika alternativ. Det är knappast troligt att samtliga dessa områden kommer att nyttjas.

Översiktsplanen innehåller följande större förändringar jämfört med nollalternativet:

- nya bostadsområden
- nya verksamhetsområden
- nya områden för service
- nya trafikkopplingar
- nya gång- och cykelvägar
- nya marinor/småbåtshamnar
- ny campingplats
- några områden för LIS-utveckling (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) som identifierats vid de ortsfördjupningar som ingår i översiktsplanearbetet.

Detaljeringsnivå

Enligt 6 kap. 13 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till

- bedömningsmetoder och aktuell kunskap
- planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad
- allmänhetens intresse
- att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder.

MKB:n till översiktsplanen för Sandvikens kommun är till sin karaktär översiktlig och inriktad på att beskriva den samlade miljöpåverkan av översiktsplanen. Översiktsplanen utgör en vision för kommunens framtida utveckling och en vägledning för kommunens och andra myndigheters beslut om mark- och vattenanvändning. Den är en viktig grund för större samhällsinvesteringar, bevarande och säkerställande av värdefulla tillgångar, men styr inte kommande exploate-

ringar eller andra förändringar i detalj. De förändringar av markanvändningen som översiktsplanen redovisar kommer att kunna bedömas mer detaljerat vad gäller miljökonsekvenser etc. i kommande planeringsskeden (t.ex. detaljplaneläggning, ansökningar om miljötillstånd, bygglov). MKB:n för översiktsplanen utgör endast en första bedömning av lämplighet, behov av miljöåtgärder etc.

I översiktsplanen belyses behovet av ytterligare utredningar, planer och program att belysas.

Tematisk avgränsning

MKB:ns kapitelindelning bygger på den identifiering av betydande miljöpåverkan som beskrivs på föregående sidor.

Beskrivningen av *befintliga miljöförhållanden*, som enligt 6 kap. 12 § MB ska ingå i en MKB, ingår i översiktsplanens plandel. Hänvisningar till relevanta avsnitt i denna görs i MKB:n.

Underlag till MKB

Underlagen till MKB:n redovisas tillsammans med översiktsplanens övriga underlag i kapitel 6 *Källor* i översiktsplanehandlingen.

Det underlag som nyttjas avgränsas till kunskapsunderlag som översiktligt beskriver allmänna intressen eller miljö och riskfaktorer, i första hand översiktsplanens förutsättningskapitel men även länsstyrelsens GIS-material och kommunens befintliga utredningar.

Kommunen bedömer att det i översiktsplanearbetet inte behöver tas fram ytterligare underlagsmaterial.

Osäkerhet i bedömningen

Beskrivningen av miljökonsekvenserna baseras på det faktum att översiktsplanen är vägledande för efterkommande beslut. Det finns dock en osäkerhet i bedömningarna, eftersom de görs i ett tidigt skede, utan detaljerade uppgifter om kommande projekt.

2. Miljökonsekvenser

2.1 Högt värderade naturmiljöer och kulturmiljöer

Nuläge och nollalternativ

Kommunens värdefulla natur- och kulturmiljöer beskrivs i text och redovisas på kartor i översiktsplanens kapitel 5 Allmänna intressen under rubrikerna Natur och friluftsliv respektive Kulturmiljö.

Nollalternativet innebär inga förändringar som skulle kunna innebära betydande miljöpåverkan avseende högt värderade natur och kulturmiljöer.

Översiktsplanens förslag till nya bostadsområden och verksamhetsområden samt andra förändringar av markanvändningen berör ett antal natur- och kulturmiljöer av utpekade värde.

Planförslag

Riksintresse kulturmiljö

I tabell i avsnitt 4.2 redovisas kommunens riksintressen. Samtliga kulturmiljöer av riksintresse berörs av något av översiktsplanens förändringsförslag. Generella riktlinjer anges i översiktsplanens ortsfördjupningar om hänsyn till värdefulla kulturmiljöer, dessutom anges en riktlinje specifikt om riksintressen i översiktsplanens avsnitt Kulturmiljö.

Riksintresse naturmiljö

Generella riktlinjer anges i översiktsplanens ortsfördjupningar om hänsyn till värdefulla naturmiljöer, dessutom anges riktlinjer specifikt om riksintressen i ortsfördjupningarna för Österfärnebo och Gysinge.

Inom Nedre Dalälvsområdet, riksintresse enligt miljöbalken 3 kap. 6 §, ligger utredningsområdena Ö.Y.1 och Ö.Y.2 som är avsedda för friluftsliv och turism, vidare G.Z.1, G.Z.2 och G.Z.3 som är avsedda för verksamheter samt Ö.VK.1 och G.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Utredningsområdet Ö.B.1 ligger delvis inom riksintresset. Eftersom de områden som ligger i naturmark är avsedda för friluftslivsutveckling och turism samt att det finns en riktlinje om hänsyn till riksintressets värden bedöms dessa åtgärder inte ligga i strid med riksintresset. Bostadsområdet Ö.B.1 samt utredningsområdena för verksamheter i Gysinge ligger i utkanten av riksintresseområdet, i bebyggd miljö. Därmed bedöms riksintressets värden inte skadas av översiktsplanens förändringsförslag. Sandvikens kommun har ett naturvårdsprogram från 2017, som blir ett viktigt underlag inför fortsatt planering av dessa utredningsområden.

Riksintresset Årsunda gravfält ligger inom utredningsområdet ÅR.VK.1, som avser värdefull kulturmiljö och inte bedöms ligga i strid med riksintresset. Det finns riktlinjer i

ortsfördjupningen om hänsyn till naturvärdena.

I översiktsplanen anges hela riksintresset Årsunda gravfält samt en del av riksintresset Nedre Dalälvsområdet som ”bevarad grönstruktur”.

Natura 2000

Kommunens 12 Natura 2000-områden finns redovisade i text och på karta i översiktsplanen.

Utredningsområdet G.VK.1 ligger delvis inom Natura 2000-områdena Gysinge och Färnebofjärden. Området avser värdefull kulturmiljö och inga åtgärder föreslås som kan påverka Natura 2000-områdets värden. Det finns en riktlinje i ortsfördjupningen för Gysinge om hänsyn till Natura 2000-området.

Utredningsområdet Ö.VK.1 ligger delvis inom Natura 2000-området Färnebofjärden och utredningsområdet ÅR.VK.1 ligger inom Natura 2000-området Årsunda. Områdena avser värdefull kulturmiljö och inga åtgärder föreslås som kan påverka Natura 2000-områdenas värden. Det finns riktlinjer i ortsfördjupningarna om hänsyn.

Nationalpark

Utvecklingsområdet Ö.Y.1 ligger intill nationalparken men har avgränsats så att det inte medför markintrång i denna.

Utredningsområdet Ö.VK.1 ligger delvis inom nationalparken. Området avser värdefull kulturmiljö och inga åtgärder föreslås som kan påverka nationalparkens värden.

Riktlinjer finns om att naturmiljön ska värnas samt om att vindkraftsutbyggnad är olämplig med hänsyn till nationalparkens värden.

Naturreservat

Kommunens 17 naturreservat finns redovisade i text och på karta i översiktsplanen.

Utredningsområdet G.VK.1 ligger till en mindre del inom naturreservatet Gysinge. Området avser värdefull kulturmiljö och inga åtgärder föreslås som kan påverka naturreservatets värden. Det finns en riktlinje i ortsfördjupningen för Gysinge om hänsyn till naturreservatet.

Utredningsområdet Ö.VK.1 ligger delvis inom naturreservatet Laggarbomyran. Området avser värdefull kulturmiljö och inga åtgärder föreslås som kan påverka naturreservatets värden. Det finns en riktlinje i ortsfördjupningen för Österfärnebo om hänsyn till naturreservatet.

Biosfärområde

Älvlandskapet Nedre Dalälven är av UNESCO förklarad som biosfärområde.

Biosfärområden är områden med exceptionellt höga natur- och kulturmiljövärden. Syftet med ett biosfärområde är

att främja hållbar social och ekonomisk utveckling i området, skydda den biologiska mångfalden och vara en arena för forskning och utbildning. Idag finns fem biosfärområden i Sverige.

Ett biosfärområde har i sig inget särskilt lagligt skydd, men stora delar skyddas på andra vis. För Älvlandskapet Nedre Dalälven sker det genom naturreservat, nationalpark, riksintresse för naturvård och friluftsliv samt Natura 2000-område (se respektive rubrik ovan).

Övriga värdefulla natur- och kulturmiljöer

Under 2008 genomfördes en fältinventering av kulturhistoriska värden i Sandvikens kommun som förberedelse för ett kulturmiljöprogram. I denna inventering identifierades s.k. karaktärsområden. Karaktärsområden med särskilt stora värden redovisas i översiktsplanen i text och på karta.

Kommunens byggnadsminnen redovisas i text i översiktsplanen och berörs inte av planens förändringsförslag.

Flera av översiktsplanens utredningsområden syftar till att värna om och tydliggöra kulturmiljövärden. Det gäller S.VK.1 i Sandviken, H.VK.1 i Högbo, ST.VK.1 och ST.VK.2 i Storvik, G.VK.1 i Gysinge, Ö.VK.1 i Österfärnebo, ÅR.VK.1 i Årsunda samt GH.VK.1 i Gästrike-Hammarby.

Stora delar av odlingsmarken i kommunen tas upp i länsstyrelsens bevarandeplan för odlingslandskapet. Detta redovisas på karta i översiktsplanens avsnitt Kulturmiljö, men inte i text. Inga riktlinjer ges alltså för hur kommunen ser på dessa värden i planeringssammanhang.

En riktlinje i översiktsplanen anger att stor hänsyn ska tas till grönområden med höga natur-, kultur- och rekreations-

värden i allt planarbete. Kommunen har ett naturvårdsprogram från år 2017 som nämns i texten men inte redovisas på karta, vilket bl.a. beror på att programmet antogs parallellt med utarbetandet av översiktsplanens samrådshandling. Naturvårdsprogrammet ska fungera som kunskapsunderlag vid fysisk planläggning och lovgivning, men det anges även en riktlinje i översiktsplanen att en kartläggning av områden med särskilda naturvärden behöver göras. Det är därmed något oklart hur naturvårdsprogrammet ska hanteras i planeringssammanhang i dagsläget. Generella riktlinjer anger att värdefulla naturmiljöer och arter långsiktigt ska bevaras. Riktlinjer anger även att en förnyad grönstukturplan och trädplan ska tas fram.

Översiktsplanens förändringsförslag berör i flera fall natur- eller kulturmiljöer av regionalt eller lokalt värde. I några fall anges riktlinjer om hänsyn vid detaljplaneläggning, men det gäller främst de utredningsområden som även berör högre värderade objekt såsom riksintressen. Det är därmed för flera av utvecklingsområdena oklart hur det ska hanteras att objekt med natur- och kulturmiljövärden enligt länsstyrelsens eller kommunens underlag berörs.

Hur natur- och kulturmiljövärdena påverkas av förändrad markanvändning går inte att bedöma i översiktsplaneskedet. Inget av de förändringsförslag som översiktsplanen redovisar bedöms medföra så negativa miljökonsekvenser att de inte bör genomföras. Genom anpassning i fortsatt planering kan intrång i mindre objekt, t.ex. fornlämningar, i många fall gå att undvika. Hänsyn kan tas t.ex. vid detaljplaneläggning, tillståndsansökan/anmälan enligt miljöbalken, prövning enligt kulturmiljölagen etc.

Slutsatser – Högt värderade natur- och kulturmiljöer

Det är bara några få av översiktsplanens förändringsförslag som berör de högst värderade natur- och kulturmiljöerna. I dessa fall finns riktlinjer om hänsyn till natur- och kulturvärdena i fortsatt planering. Även flera generella riktlinjer finns i översiktsplanen till skydd för såväl naturmiljön som kulturmiljön. Särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer anges på kartor i ortsfördjupningarna. Däremot är det oklart hur riktlinjerna om hänsyn till naturmiljön ska beaktas i fortsatt planering, eftersom endast de allra mest värdefulla områdena anges

på kartor i översiktsplanen. Översiktsplanen anger att ytterligare kartläggning av värdefull natur behövs utöver det kommunala naturvårdsprogrammet, samt att stor hänsyn ska tas till områden med höga naturvärden i allt planarbete. Det innebär att naturmiljön lyfts fram, men det finns ändå en viss risk för negativa konsekvenser för naturmiljöer, främst miljöer av regionalt och lokalt värde, på grund av att översiktsplanen inte redovisar dessa och att länsstyrelsens inventeringar är gamla.

2.2 Rekreation och friluftsliv

Nuläge och nollalternativ

Områden av särskilt stort värde för rekreation och friluftsliv beskrivs i text och redovisas på kartor i översiktsplanens kapitel 5 *Allmänna intressen* under rubrik *Natur och friluftsliv*.

Nollalternativet innebär inga förändringar som skulle kunna innebära betydande miljöpåverkan avseende friluftslivet.

Planförslag

Positivt i översiktsplanen är det helhetsgrepp på rekreation och friluftsliv som presenteras. Flera förändringar föreslås i syfte att stärka friluftsliv och turism, bland annat genom att peka ut värdefulla grönområden och att värna de tätortsnära grönområdena i planeringen. Alla nya projekt i kommunen bör enligt översiktsplanen ha som utgångspunkt att skapa attraktiva livsmiljöer, där tillgången på grönska är en viktig beståndsdel.

Således finns parker och grönområden med som en viktig aspekt vid förtätning och exploatering kring tätorterna. Det lyfts t.ex. fram att det är viktigt att ta hänsyn till natur- och grönområden i och omkring tätorterna vid detaljplanering. För tätorterna Jäderfors och Årsunda finns även en specifik riktlinje som påtalar betydelsen av att värna om rika naturvärden för att kunna möjliggöra för ökad turism och friluftsliv.

Översiktsplanen anger även en avsikt att förbättra tillgängligheten till vattnet. Allmänhetens tillgång till rekreationstråk kring vattendrag och sjöar kan vara minst lika viktiga samlingsplatser då dessa stråk kan leda till stränder för bad och lek men också bara att uppleva naturen. Tillgången till dessa stråk ska värnas. Det föreslås områden för LIS-utveckling i Årsunda och Österfärnebo i syfte att utveckla befintliga campingområden och andra värden för friluftslivet och i Kungsgården föreslås en ny camping. Samtliga dessa förändringar kan stärka riksintressenas värden, om de sker på ett sätt som tar hänsyn till friluftslivet.

Tätorterna Gysinge och Österfärnebo ligger både inom riksintresse för friluftsliv enligt miljöbalken 3 kap. (Nedre Dalälvsområdet) och för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap. (Dalälven från Avesta till Skutskär). Flera av översiktsplanens utvecklingsområden ligger inom riksintressena: Ö.Y.1 och Ö.Y.2 (avsedda för utveckling av turism och friluftsliv), G.Z.1, G.Z.2 och G.Z.3 (avsedda för verksamheter) samt G.VK.1 och Ö.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Utvecklingsområdena för friluftsliv och verksamheter tar mark i anspråk, men ligger i samtliga fall inom eller nära Österfärnebo och Gysinge och bedöms därmed inte påverka riksintressenas friluftslivsvärden negativt. Ö.Y.1 och Ö.Y.2 kan påverka positivt. Inget av förändringsförslagen bedöms således medföra negativa konsekvenser för något

av de berörda riksintressena, förutsatt att hänsyn tas i fortsatt planering.

Översiktsplanen har ambitionen att förbättra kommunikationerna till viktiga friluftsområden i kommunen. Utöver utpekade vandringsleder föreslås nya gång- och cykelvägar för att länka samman tätorterna. Framförallt lyfts att en förlängning av gång- och cykelvägen från Bångs till Årsunda skulle ha stor betydelse för både arbetspendling och det rörliga friluftslivet i Sandviken.

Planens konsekvenser för riksintresset Kungsberget är svåra att bedöma i översiktplaneskedet. Översiktsplanen anger ett stort område som omfattar hela riksintresset som utvecklingsområde, men det är oklart vilka förändringar som kan bli aktuella. Det finns förutsättningar för att hantera detta tidigt i fortsatt planering, eftersom översiktsplanen anger både att möjligheter till utveckling av skidanläggningen ska ges och att Kungsbergets värden som riksintresse för friluftslivet behöver beaktas.

I ortsfördjupningen för Storvik anges att det finns ett behov av bättre tillgänglighet till Näsbyjön som bör utredas i samband med hanteringen av utredningsområde för verksamheter vid E16, ST.Z.2.

Slutsatser – Rekreation och friluftsliv

Översiktsplanen värnar om friluftsliv och rekreation, framförallt i ortsfördjupningarna där värdefull grönstruktur markerats på kartor. Flera av planens riktlinjer syftar till att stärka och förvalta kommunens värden för friluftsliv och rekreation. Utredningsområden anges för friluftsliv, idrott och turism i Sandviken, Högbo, Kungsgården, Årsunda och Österfärnebo, samt ett stort utvecklingsområde i Kungsberget.

Särskilt värdefulla områden för friluftsliv redovisas på plankarta och flera riktlinjer finns i syfte att värna och stärka kommunens värden för friluftsliv och rekreation.

Jordbruksmarken står för flera ekosystemtjänster.

2.3 Jordbruksmark

Nuläge och nollalternativ

Avsnitt 2.3 behandlar, enligt överenskommelse med länsstyrelsen vid avgränsning av MKB:n, jordbruksmarken som naturresurs, inte landskapsbildsvärden eller natur- och kulturmiljövärden

Förutsättningarna för jordbruket i kommunen redovisas i översiktsplanens kapitel 5 Allmänna intressen under rubrik Naturresurser.

I översiktsplanen från 1990 är områden som är av stor betydelse för jordbruket utpekade. Översiktsplanen anger att bebyggelse inom dessa områden normalt inte medges annat än för jordbrukets behov.

Planförslag

Ett av Sandvikens kommuns mål är att vara en självklar aktör för en ekologisk hållbar utveckling. En strategi i arbetet mot målet är att stor restriktivitet alltid ska gälla vid prövning av lov och tillstånd som berör brukningsvärd jordbruksmark. I översiktsplanens avsnitt om byggd miljö anger en riktlinje att brukningsvärd jordbruksmark endast får användas för bebyggelse om det krävs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och bebyggelsen inte kan ges en annan tillfredsställande placering. I översiktsplanens avsnitt om naturresurser anges riktlinjer om att exploatering av brukningsvärd jordbruksmark bör undvikas och exploatering i områden nära jordbruksmark inte får medföra olägenheter för jordbruksnäringsen. Dessutom anges en mycket progressiv riktlinje om att kommunen t.ex. vid inköp ska prioritera ett aktivt och

hållbart brukande av befintlig jordbruksmark i kommunen.

I översiktsplanen framgår det således i text att exploatering av jordbruksmark inte bör ske. Dock tar följande av de föreslagna utredningsområdena för bostäder och verksamheter jordbruksmark i anspråk: Sandviken S.B.23 och S.B.28, Högbo H.B.2, H.B.6 och H.B.10, Storsvik ST.B.1, ST.B.2, ST.Z.1 och ST.Z.2, Kungsgården KG.B.2, Järbo J.Z.1 och Gysinge G.Z.1. Det är endast för Jäderfors och Årsunda som översiktsplanen specifikt förtydligar att hänsyn bör tas till odlingslandskap.

För Årsunda och Österfärnebo anger översiktsplanen en riktlinje om att ge möjlighet till nyetablering av jordbruksverksamhet.

Någon redovisning motsvarande den i 1990 års översiktsplan som visar områden av stor betydelse för jordbruket finns inte i översiktsplan 2030.

Slutsatser – Jordbruksmark

Översiktsplanen belyser jordbruket som näring på en översiktlig nivå. Planen skulle behöva förtydligas när det gäller vilka avvägningar som lett till att jordbruksmark föreslås tas i anspråk trots generella riktlinjer om att den ska bevaras. Det kan vara till ledning för hur jordbruksmark ska värnas i kommande planering. Flera allmänna riktlinjer finns om hänsyn till jordbruksmark, men dessa är svåra att använda i planeringssammanhang.

2.4 Ekosystemtjänster

Nuläge och nollalternativ

Ekosystemtjänster är alla de produkter och tjänster som människor får av naturens ekosystem och som bidrar till att upprätthålla eller förbättra människors välmående och livsvillkor. Ekosystemtjänsterna är knutna till den grönbå infrastrukturen, i den byggda miljön i form av t.ex. träd, trädgårdar, parker och vatten- och grönområden och delas vanligtvis in i fyra kategorier:

- Stödjande (biologisk mångfald, vattencykeln, näringscykler, jordformation, fotosyntes).
- Reglerande (rening av vatten, flödesreglering, erosionskydd, pollinering, reglering av skadedjur, återföring av näringsämnen, rening av luft, klimatreglering, fröspridning, bullerdämpning, koldioxidbindning).
- Kulturella (hälsa och fritidsupplevelser, turism, estetiska värden, sociala relationer, undervisning och kunskap, tysta områden, intellektuell och andlig inspiration, vetenskapliga upptäckter).
- Försörjande/producerande (mat, material, energi, dricksvatten, genetiska resurser, biokemikalier, medicin).

Vikten av att ta hänsyn till ekosystemtjänster tas upp i såväl internationella som nationella miljömål, liksom i regeringens betänkande SOU 2013:68.¹

I Gävleborgs regionala miljömål för 2014-2020, som till största del utgörs av de nationella miljömålen, ingår generationsmålet som bl.a. innebär att ekosystemen inom en generation ska ha återhämtat sig, eller vara på väg att återhämta sig, och att deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad.

Planförslag

Stödjande ekosystemtjänster diskuteras i översiktsplanens kapitel 1 Framtidsbild, mål och strategier där det sågs att kommunen arbetar med att minska belastningen på Storsjön och säkra vattenkvaliteten. Vidare lyfter planen fram stödjande ekosystemtjänster utifrån att kommunen ska spara värdefull natur och en sammanhängande grönstruktur för rekreation och biologisk mångfald. I kapitel 5 Allmänna intressen under rubrik Natur och friluftsliv tar planen upp värdet av naturvårdsarbete som prioriterar skydd av befintliga kvarvarande naturvärden men också skötselåtgärder för att

återskapa förutsättningar för arterna att leva kvar. Planen lyfter även fram värdet av att koppla ihop gröna områden och ytor för att arter ska kunna överleva och förflytta sig. I översiktsplanen anges att en vattenplan ska tas fram tillsammans med Gävle kommun, då kommunerna delar vattenytor som är viktiga för exempelvis natur och vattenförsörjning. I översiktsplanen sägs även att en förnyad grönstrukturplan och trädplan ska tas fram. Som ett ytterligare exempel på stödjande ekosystemtjänster tar planen upp att bergkross och morän ska prioriteras i förhållande till naturgrus, för att värna om gruset som naturresurs. Flera riktlinjer anges till skydd för vattentäkter och vattenkvalitet.

Några av planens förslag till utredningsområden för nya bostäder och verksamheter tar jordbruksmark i anspråk, vilket påverkar stödjande ekosystemtjänster i form av att exempelvis arter och biotoper kopplade till jordbrukslandskapet, reglerande ekosystemtjänster såsom pollinering samt försörjande /producerande ekosystemtjänster i form av livsmedelsproduktion. Här har planens överordnade princip att ny bebyggelse ska utvecklas nära tätorterna lett till att ianspråktagande av jordbruksmark accepteras. I översiktsplanens avsnitt om byggd miljö anger en riktlinje att brukningsvärd jordbruksmark endast får användas för bebyggelse om det krävs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och bebyggelsen inte kan ges en annan tillfredsställande placering. Översiktsplanen innehåller inte några utpekade områden där jordbruk som markanvändning ska prioriteras.

Som exempel på reglerande ekosystemtjänster tar översiktsplanen upp värdet av att minska utsläpp av klimatpåverkande ämnen (och därmed minska risken för översvämningar till följd av klimatförändringar). I översiktsplanens kapitel 5 Allmänna intressen under rubrik Miljö- och riskfaktorer redovisas områden som är utsatta för översvämningrisker. Under rubrik Natur och friluftsliv tas pollinering av grödor och våtmarkers vattenrenande förmåga upp som exempel på ekosystemtjänster. Dock finns det förslag till utredningsområden för bostäder och verksamheter som tar våtmarker i anspråk. De reglerade ekosystemtjänsterna påverkas eftersom dessa våtmarkers vattenrenande förmåga försvinner, men påverkan är lokal. I kommunen som helhet finns stora arealer våtmarker.

Under rubrik Naturresurser anger en riktlinje att exploatering som kan förorena kommunens vattentäkter eller minska tillgången på grundvatten inte får tillåtas. I översiktsplanen anges också att täktverksamhet inte ska lokaliseras så att den äventyrar nutida och framtida dricksvattenförsörjning.

Som exempel på kulturella ekosystemtjänster tar översiktsplanen upp kulturarvet i kapitel 5 Allmänna intressen under rubrik Kulturmiljö. Planen lyfter fram att en hållbar bebyggelseutveckling handlar om att hushålla med naturresurser och

¹ Synliggöra värdet av ekosystemtjänster - Åtgärder för välfärd genom biologisk mångfald och ekosystemtjänster. SOU 2013:68.

att värna om värdefulla natur- och kulturmiljövärden. Vidare exempel på kulturella ekosystemtjänster är planens inriktning på att tätortsnära grönska i form av friluftsliv- och rekreationsområden ska behållas och utvecklas. I ortsfördjupningarna redovisas värdefull grönstruktur, värdefull naturmiljö och värdefulla kulturmiljöer.

Sociala relationer, arbete, kunskap och kultur beskrivs utifrån översiktsplanen som viktiga attraktionsvärden. Genom att identifiera, värdera och tillvarata ska kommunen stärka och vårda unika kulturmiljöer. Ett par av planens förslag till utredningsområden syftar till att värna om kulturmiljövärden vilket påverkar kulturella ekosystemtjänster genom att sociala relationer och kunskap om kulturmiljön förstärks. Kulturella ekosystemtjänster beskrivs även i planen genom att skogens potential för naturturism och friluftsliv ska tillvaratas.

Försörjande/producerande ekosystemtjänster hanteras genom att planen anger att vattentäkter, jordbruksmark och skogsmark för produktion ska säkras för framtiden. I översiktsplanen bedöms jordbruksnäringen vara en viktig förutsättning för att bibehålla landskapets natur- och kulturvärden. För att stödja livsmedelsstrategin beskrivs det i översiktsplanen att kommunen bör öka sin upphandling av närproducerade livsmedel vilket även minskar transporterna och därefter ger mindre klimatpåverkan. Planen anger dock inga specifika markområden där jord- och skogsbruk ska prioriteras. I ortsfördjupningarna för Årsunda, Jäderfors och Österfärnebo finns generella riktlinjer om att odlingslandskap ska bevaras.

Slutsatser – Ekosystemtjänster

Översiktsplanen hanterar ekosystemtjänster på ett allmänt plan genom att belysa bl.a. värdet av jordbruksmark, naturmark, vattenresurser och mark för friluftsliv och rekreation. De områden som särskilt pekas ut för bevarande och som har med ekosystemtjänster att göra är värdefull grönstruktur, värdefulla naturområden samt värdefull kulturmiljö i tätorterna. Endast i vissa av ortsfördjupningarna anges att odlingslandskap ska bevaras. Ny bebyggelse föreslås såväl på jordbruksmark som på våtmarker utan att detta motiveras. När ny bebyggelse föreslås inom skyddsområden för vattentäkter anges att detta ska beaktas, vilket är positivt.

2.5 Klimatanpassning och översvämningsrisk

Nuläge och nollalternativ

Beträffande klimatpåverkan anger Länsstyrelsen i Gävleborgs län att länets utsläpp av växthusgaser minskade med 110 000 ton, vilket motsvarar 6,4 procent, mellan åren 2012 och 2013. Det är mer än genomsnittet för Sverige för samma period vilket var 2,8 procent.

Länet har en stor andel transporter med mycket pendlings- trafik och en stor andel tung trafik. Länet har också en mycket energiintensiv industri. Det ligger enligt länsstyrelsen en stor utmaning i att fortsätta minska utsläppen från transporter och industri.

Sandvikens kommun arbetar aktivt med bl.a. energibesparing i kommunens lokaler och ökad andel miljöbilar i kommunens fordonspark.

Planförslag

I översiktsplanens kapitel 5 Allmänna intressen, under rubrikerna Klimatförändringar och Klimatanpassning beskrivs de pågående klimatförändringarna och vilka konsekvenser de skulle kunna få i Sandvikens kommun. Med hänvisning till Länsstyrelsen i Gävleborgs läns vision att länet ska vara klimatneutralt genom att minska utsläppen anger översiktsplanen att kommunen behöver göra upp en tydlig plan och ta fram en strategi för hur det praktiskt ska gå till att minska klimatpåverkan.

I översiktsplanens kapitel 5 Allmänna intressen under rubriken Byggd miljö sägs att hänsyn ska tas till ökad frekvens av extrema väderhändelser som värmeböljor och skyfall vid planering av ny bebyggelse. I översiktsplanens kapitel 5 under rubriken Miljö- och riskfaktorer finns ett avsnitt om översvämningsrisk samt en riktlinje som anger att bebyggelse i första hand inte ska lokaliseras till översvämningsdrabbade områden (100-årsflöde). Vidare sägs att översvämningsrisker bör hanteras på en fördjupad nivå inom ramen för en klimatanpassningsstrategi. I översiktsplanen finns även en karta som redovisar områden som berörs av översvämningsrisk.

I översiktsplanens kapitel 2 Utgångspunkter och utmaningar, under rubrik Naturresurser lyfts risken fram för att ett varmare och fuktigare klimat kan medföra ökad humushalt i grund- och ytvatten som i sin tur leder till ökat behov av rening i vattenverken samt att yt- och grundvatten kan få förändrade nivåer och därmed komma i kontakt med förorenade områden, vilket kan leda till föroreningar. Översiktsplanen anger däremot ingen strategi eller riktlinje för att hantera detta, vilket innebär risk för negativa konsekvenser.

Översiktsplanen innehåller även vissa förändringsförslag som syftar till bl.a. utbyggnad av nya verksamheter, nya bostadsområden och nya satsningar för bl.a. turism, vilket kan leda till ökad biltrafik och därmed ökade utsläpp av koldioxid. Vid en avvägning mellan dessa negativa effekter och de positiva effekterna av att öka befolkningsunderlaget i kommunen och stärka näringslivet genom att kunna erbjuda goda möjligheter att bo och verka i kommunen har kommunen valt att prioritera dessa centrala utvecklingsfrågor. Tillskottet av biltrafik kan minskas om resandet med cykel och kollektivtrafik ökar, vilket översiktsplanen också anger förslag och riktlinjer för. Föreslagna nya områden för bostäder är främst avsedda för permanentboende och ligger i anslutning till befintlig bebyggelse, vilket minskar transportbehovet.

Slutsatser – Klimatanpassning och översvämningrisk

Översiktsplanen belyser klimatfrågor och översvämningrisk genom att översvämningshotade områden redovisas på karta samt genom att riktlinjer ges om hur översvämningrisken ska hanteras i detaljplaner och bygglovsärenden.

2.6 Ras- och skredrisk

Nuläge och nollalternativ

Ras- och skredrisker i kommunen finns främst kring raviner i lösa jordlager som särskilt förekommer kring Jädraån i norra delen av kommunen ner till Kungsfors/Kungsberget och Järbo.

En översiktlig stabilitetskartering visar på områden där stabilitetsförhållanden inte uppfyller stabilitetsrekommendationerna enligt Skredkommissionens Rapport 3:95. Dessa områden ligger i Järbo i stora delar av slänterna ned mot Jädraån, i Sandviken i vissa partier i slänterna mot kanalen, i Östanbyn i en slänt längs ett lokalt avsnitt på västra sidan av Jädraån, samt i Östanå längs Jädraåns stränder.

Planförslag

I översiktsplanen finns en karta som redovisar rasriskområden. Översiktsplanen anger även att rekommendationer finns i skredriskkarteringen rörande vilka utredningar som krävs inom de områden som pekas ut i Skredkommissionens Rapport 3:95. Översiktsplanen anger vidare att i samband med plan- och bygglovsärenden i riskområden för ras och skred ska geotekniska utredningar utföras för att bedöma markstabiliteten när det är nödvändigt.

Slutsatser – Ras- och skredrisk

Översiktsplanen belyser ras- och skredrisker genom att riskområden redovisas på karta samt genom att riktlinjer ges om behov av geotekniska utredningar vid plan och bygglovsärenden.

3. Övriga konsekvenser

Bedömningarna i detta avsnitt avser hela översiktsplanen, inte bara de betydande miljöaspekterna.

3.1 Jämställdhet, sociala aspekter, barnaspekter

Den inledande portalparagrafen till Plan- och bygglagen anger att syftet med lagen är att bl.a. främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

Det övergripande nationella målet avseende jämställdhet lyder: ”Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.”

FN:s barnkonvention bygger på att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut.

Kommunens befolkningsstatistik redovisas i översiktsplanens kapitel 1 under rubrik *Befolkning*. Kommunen har en ökande befolkning och sjunkande medelålder, tack vare invandring. Det för med sig ett behov av bostäder, inte minst för de yngre kommuninvånarna. I översiktsplanen föreslås flera nya bostadsområden i olika delar av kommunen och för olika typer av boenden.

Översiktsplanens förslag och riktlinjer vad gäller bl.a. boendemiljöer, mötesplatser, samhällsservice, utbildning, näringsliv och kommunikationer syftar till att göra kommunen attraktiv som bostadsort för såväl män som kvinnor och för en blandad sammansättning av invånare (människor med olika ålder, kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund). Översiktsplanen anger även att kommunen ska sträva efter socialt hållbara livsmiljöer med goda uppväxtvillkor för barn och unga där möjlighet ges till ett aktivt liv och stimulerande fritid. I planen ges förslag till utveckling av gång- och cykelvägnätet på flera ställen i kommunen, likaså anger planen områden med bevarad grönstruktur i de flesta tätorterna, vilket påverkar barnens möjligheter till aktiv fritid positivt.

Det är viktigt att både kvinnors och mäns kunskap, erfarenheter och synsätt används för att skapa ett bredare och bättre beslutsunderlag. Arbetsgrupper och styrgrupp för översiktsplanarbetet har bestått av både kvinnor och män och grupperna har även en åldersspridning. Den fortsatta hanteringen av översiktsplanen, med samråd och granskning/ utställning, ger kommuninvånarna tillfällen till delaktighet och tillför ny kunskap till planen. Översiktsplanen bedöms därmed beakta jämlikhets-, jämställdhets- och barnperspektivet. Vissa aspekter som har med detta att göra kan dock beaktas först i senare planeringsskeden, där utformningen av den fysiska miljön behandlas mer detaljerat.

Slutsatser – Jämställdhet, sociala aspekter och barnaspekter

Översiktsplanen bedöms verka för jämställdhet och jämlikhet genom den stora mängden förslag till nya bostäder och verksamhetsområden som syftar till att utveckla kommunen för en blandad befolkningssammansättning. Barnaspekter beaktas bl.a. genom att behovet av tillgång på och behov av skolor belyses samt att nya gång- och cykelstråk och bevarad grönstruktur föreslås.

Vissa aspekter som har med jämställdhet att göra kan beaktas först i senare planeringsskeden, där utformningen av den fysiska miljön behandlas mer detaljerat.

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att barns och ungdomars behov tillgodoses i den fysiska miljön. Utformningen av den fysiska miljön avgörs dock främst i senare planeringsskeden, såsom vid detaljplaneläggning.

3.2 Folkhälsoaspekter

Det övergripande nationella målet för den svenska folkhälsopolitiken är “att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen” (prop. 2002/03:35).

Den svenska folkhälsopolitiken utgår från elva målområden som fokuserar på de faktorer i samhället som påverkar folkhälsan, det vill säga på livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsvanor. Ansvar för målen är fördelade mellan olika aktörer och nivåer i samhället.

De folkhälsomålområden som är tillämpbara inom översiktsplaneringen är:

- Målområde 1 Delaktighet och inflytande i samhället
- Målområde 2 Ekonomiska och sociala förutsättningar
- Målområde 3 Barns och ungas uppväxtvillkor
- Målområde 4 Hälsa i arbetslivet

- Målområde 5 Miljöer och produkter
- Målområde 9 Fysisk aktivitet.

Översiktsplanens formella hantering med samråd och utställning där allmänheten ges tillfälle att yttra sig över planens innehåll bidrar till delaktighet och inflytande i samhället.

Översiktsplanen tar upp ett antal planeringsfrågor som har anknytning till ekonomisk och social trygghet, bl.a. boende, utbildning, vård och omsorg samt näringsliv. Trygga och goda uppväxtvillkor behandlas bl.a. i översiktsplanens ortsfördjupningar samt avsnitt om kultur- och fritidsaktiviteter och skolor.

Översiktsplanen ligger på flera sätt i linje med folkhälso-målet om ökad fysisk aktivitet. Ett av översiktsplanens övergripande mål är ”Sandvikens kommun – en drivande kraft för en hälsosam livsmiljö”. I översiktsplanens ortsfördjupningar redovisas områden med bevarad grönstruktur samt nya gång- och cykelvägar i de flesta tätorter, vilket främjar ökad fysisk aktivitet hos befolkningen. En hälsobefrämjande och säker yttre miljö tas även upp i översiktsplanen genom riktlinjer i syfte att stärka trafiksäkerheten, förhindra utsläpp av miljöskadliga ämnen samt förbättra förutsättningarna för gående och cyklister.

3.3 Strandskydd och LIS

Slutsatser – Folkhälsoaspekter

Översiktsplanen bedöms på flera sätt bidra till att stärka folkhälsan, bl.a. genom att förslå nya gång- och cykelstråk samt bevarad grönstruktur.

Strandskyddslagstiftningen och LIS

I översiktsplanens kapitel 4 Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) redovisas ett antal LIS-områden. Samtliga är helt eller delvis belägna inom område med strandskydd enligt MB 7 kap. 14 §. Strandskyddslagstiftningen syften är, enligt MB 7 kap. 14 § ”att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.”

Under utarbetandet av översiktsplanen har gränserna för flera utredningsområden anpassats i syfte att minska intrång i strandskyddsområden.

För utbyggnad av LIS-områdena kommer hävande av eller dispens från strandskyddet att behövas. Om prövningen

gäller ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får man, enligt MB 7 kap. 18 d §, som särskilt skäl beakta om ett strandnära läge för en byggnad, anläggning, verksamhet eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden.

MB 7 kap. 18 e § anger bl.a. att områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen ska vara av ett sådant slag och ha en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt.

Översiktsplanens LIS-områden

Översiktsplanens LIS-områden för bostadsbebyggelse berör följande sjöar och vattendrag:

- Sandviken S.B.2, damm och litet vattendrag
- Sandviken S.B.6, litet vattendrag
- S.B.23, Norrängsbäcken och Storsjön
- Sandviken S.B.26, Storsjön
- Storvik ST.B.2
- Åshammar, ÅS.B1 och ÅS.B2, Borrsjöån
- Gästrike-Hammarby, GH.B.1, Hammarbyån
- Årsunda ÅR.B.2, Storsjön.

Översiktsplanens LIS-områden för friluftsliv och turism berör följande sjöar och vattendrag:

- Högbo H.Y.1, Högboån
- Kungsgården KG.Y1, Storsjön
- Årsunda ÅR.Y.2, Storsjön
- Järbo J.Z.1, Jädraån
- Gästrike-Hammarby GH.Y.1, Hammarbyån
- Österfärnebo. Ö.Y.1 och Ö.Y.2, utveckling av befintlig camping respektive utvecklingsområde för turism vid Edsviken (Dalälven).

LIS-områdena beskrivs närmare under respektive delområde i översiktsplanens kapitel 3 Ortsfördjupningar samt kapitel 4 Landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Områdenas geografiska läge framgår av kartor i översiktsplanen.

Strandskyddets syften

LIS-områdena har besiktigats av kommunens tjänstemän under översiktsplanarbetet, med fokus på värdefull natur samt värden för friluftsliv. I tabeller på följande sidor redovisas en bedömning av hur vart och ett av de föreslagna LIS-områdena förhåller sig till strandskyddets syften. Här nedan görs motsvarande bedömning för den föreslagna LIS-utvecklingen som helhet.

Fem av de föreslagna LIS-områdena syftar till att utveckla friluftsliv och turism och hotar därmed inte strandskyddets syfte att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet. Tvärtom kan dessa åtgärder förbättra allmänhetens tillgång till stränderna.

I de nio LIS-områden som avses för bostäder minskar

allmänhetens tillgång till strandskyddsområdet. Vid samtliga LIS-områden ska en allmänt tillgänglig zon finnas längs stranden för att säkra passage för allmänheten.

Strandskyddets syfte att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten har i viss mån beaktats vid avgränsning av LIS-områdena, som inte tar utpekade värdefulla naturmiljöer i anspråk. Här föreligger dock en brist på underlag, eftersom kommunens naturvårdsprogram inte är antaget än. Flera av LIS-områdena har inventerats av kommunen under översiktsplanarbetet, med fokus på värdefull natur samt värden för friluftsliv. Det gäller dock inte alla och ytterligare inventeringar kan behövas inför utbyggnad av LIS-områdena. Behovet får bedömas från fall till fall i fortsatt planering.

Sammantaget bedöms intrånget i strandskyddsområden till följd av LIS-utbyggnaden vara av begränsad art och syftet

med strandskyddet bedöms sammantaget inte påverkas nämnvärt. Djur- och växtlivet bedöms inte påverkas på ett oacceptabelt sätt och allmänhetens tillgång till strandområden bedöms inte försämrats varken på kort eller på lång sikt.

Skäl till dispens från strandskyddet

Utgångsförutsättningen för samtliga LIS-områden är att de bedöms bidra till utvecklingen av landsbygden, vilket är ett skäl till dispens från eller hävande av strandskyddet enligt MB 7 kap. 18 d §. LIS-områdena bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att

- bostäder i attraktiva lägen och möjligheter till närrekreation bidrar till att hålla befolkningstalet uppe
- åtgärder för friluftslivet ger möjligheter till utveckling av turismen och därmed förknippat näringsliv.

Kommunen är rik på sjöar och vattendrag.

LIS-områden för bostäder

Skäl till dispens/hävande av strandskydd samt påverkan på strandskyddets syften

Sandviken S.B.2

Högtorpsvägen, Östanbyn.

Utredningsområde för småhusbebyggelse inom strandskydd för liten damm och litet vattendrag.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge i Sandvikens tätort bidrar till att hålla befolkningstalet uppe och understödja tätortens service.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området utgörs av skogsmark i en del av Sandviken där de närboendes tillgång på skogsmark för närrekreation är god. Strandskyddsområdet (till såväl dammen som vattendraget) bedöms sakna höga värden för allmänhetens friluftsliv. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs till största delen av skogsmark med blandat löv- och barrskog. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Sandviken S.B.6

Stigen. Utredningsområde för bostäder, främst småhusbebyggelse inom strandskydd för litet vattendrag.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge i Sandvikens tätort bidrar till att hålla befolkningstalet uppe och understödja tätortens service.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området utgörs av skogsmark i en del av Sandviken där och de närboendes tillgång på skogsmark för närrekreation är god. Strandskyddsområdet bedöms därför sakna höga värden för allmänhetens friluftsliv. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av tall- och granskog. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Sandviken S.B.23

Komplettering av bebyggelse, inom strandskydd för Norrängsbäcken och Storsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge i Sandvikens tätort bidrar till att hålla befolkningstalet uppe och understödja tätortens service.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området utgörs av skogsmark och jordbruksmark. LIS-området ligger minst cirka 85 meter från Storsjön, så det är främst strandskyddsområdet till Norrängsbäcken som tas i anspråk. Det bedöms sakna höga värden för allmänhetens friluftsliv. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av lövskogsdungar samt jordbruksmark. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Sandviken S.B.26

Utredningsområde för bostäder inom strandskydd för Storsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge i Sandvikens tätort bidrar till att hålla befolkningstalet uppe och understödja tätortens service.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området är avskilt från stranden av en befintlig väg och befintliga byggnader. Det innebär att allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av barr- och lövskog. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Storvik ST.B.2

Utredningsområde för komplettering med ny småhusbebyggelse alternativt radhus inom strandskydd för Vallbyån.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området utgörs av jordbruksmark och bedöms därmed sakna höga värden för allmänhetens friluftsliv. Allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av jordbruksmark. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Åshammar ÅS.B.1

Utredningsområde för komplettering med ny småhusbebyggelse inom strandskydd för Borrsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: LIS-området ligger cirka 40-75 meter från stranden och avskiljs från stranden av en befintlig väg. Det innebär att allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av gran- och tallskog. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Åshammar ÅS.B.2

Utredningsområde för komplettering med ny småhusbebyggelse inom strandskydd för Borrsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: LIS-området ligger cirka 80-85 meter från stranden och avskiljs från stranden av en befintlig väg. Det innebär att allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av jordbruksmark. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Gästrike-Hammarby, GH.B.1

Utredningsområde för enbostadshus inom strandskydd för Hammarbyån.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: LIS-området ligger cirka 50 meter från stranden och avskiljs från stranden av en befintlig väg. Det innebär att allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av gammal åkermark. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Årsunda, ÅR.B.2

Utredningsområde för komplettering med ny småhusbebyggelse inom strandskydd för Storsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att bostäder i attraktivt läge bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: LIS-området ligger cirka 60-80 meter från stranden och bedöms sakna höga värden för allmänhetens friluftsliv. Allmänhetens möjligheter att nyttja strandskyddsområdet förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av området. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av tallskog på en ås. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Högbo H.Y.1

Utredningsområde för utveckling och bevarande av Högbo bruk vid Högboån.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förutsättningarna för turism och därmed förknippat näringsliv förbättras samt även genom att förbättrade möjligheter till rekreation och friluftsliv ökar attraktiviteten i boendemiljön och därmed bidrar till att hålla befolkningstalet uppe.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet samt syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av parkmiljö med inslag av gran och tall samt olika typer av lövträd. Vilken typ av förändringar som kan bli aktuella samt om strandskyddsområdet berörs av dessa förändringar är inte utrett i översiktsplaneskedet. Översiktsplanen anger att särskild inventering av naturmiljövärdena krävs för varje delprojekt som kan bli aktuellt inom strandskyddsområdet. Påverkan på strandskyddets syften går inte att bedöma i översiktsplaneskedet.

Kungsgården KG.Y.1

Utredningsområde för camping, småbåtshamn, bad m.m. vid Storsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förbättrade möjligheter till rekreation och friluftsliv ökar attraktiviteten i boendemiljön och därmed bidrar till att hålla befolkningstalet uppe, samt genom att åtgärderna ger möjligheter till utveckling av turismen och därmed förknippat näringsliv.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Möjligheterna för allmänheten att nyttja stranden förbättras. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: Den del av LIS-området som omfattas av strandskydd utgörs huvudsakligen av tät björkskog och våtmark och ligger strax nordväst om det befintliga Korsikabadet. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Gästrike-Hammarby GH.Y.1

Utvecklingsområde för turismverksamhet vid Hammarbyån

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förutsättningarna för turism och därmed förknippat näringsliv förbättras.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet samt syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området är i stort ianspråktaget för bebyggelse. Enstaka träd förekommer. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt. Översiktsplanen anger att särskild inventering av naturmiljövärdena krävs för varje delprojekt som kan bli aktuellt inom strandskyddsområdet. Påverkan på strandskyddets syften går inte att bedöma i översiktsplaneskedet.

Årsunda ÅR.Y.2

Utredningsområde för utveckling av befintlig marinverksamhet vid Storsjön.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förbättrade möjligheter till rekreation och friluftsliv ökar attraktiviteten i boendemiljön och därmed bidrar till att hålla befolkningstalet uppe, samt genom att åtgärderna ger möjligheter till utveckling av turismen och därmed förknippat näringsliv.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet. En utveckling av den befintliga båthamnen bedöms inte förändra allmänhetens tillgång till strandområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av delvis trädbevuxen strand, med lövträd samt inslag av tall och gran. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Järbo J.Z.1

Utredningsområde för verksamheter/ industri vid Jädraån.

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förutsättningarna för näringslivet förbättras.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet. Området ligger norr om Jädraån i en del av Järbo där befintlig bostadsbebyggelse saknas och bedöms därmed inte nyttjas för t.ex. närrekreation eller annat friluftsliv i nämnvärd utsträckning. I översiktsplanen har området avgränsats så att allmänhetens tillgång till stranden säkerställs. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs av jordbruksmark med inslag av lövskog. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Österfärnebo Ö.Y.1

Utredningsområde för utveckling av befintlig camping vid Edsviken (Dalälven).

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förutsättningarna för turism och därmed förknippat näringsliv förbättras.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området ligger inom ett riksintresse för friluftslivet. Den befintliga campingen har redan en attraktionskraft för turism och friluftsliv, som enligt översiktsplanen kan ökas ytterligare genom utveckling av campingplatsen. Möjligheterna för allmänheten att nyttja stranden förändras i liten utsträckning vid utbyggnad av camping. Allmänhetens tillgång till strandområdet kan beaktas genom hänsyn i fortsatt planering. Campingen bedöms därmed kunna utvecklas på sådant sätt att själva strandområdet lämnas fritt och så att området inte upplevs som privatiserat. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området ligger intill Färnebofjärdens camping och utgörs mestadels av lövskog med inslag av tall. Längs stranden växer tätt med vass. Området ligger inom naturmiljö av riksintresse, men i en del av riksintresset som redan är ianspråktagen för friluftslivsändamål och därmed bedöms sakna höga naturvärden. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Österfärnebo Ö.Y.2

Utredningsområde för turismutveckling vid Edsviken (Dalälven).

Skäl till dispens/hävande av strandskydd: LIS-området bidrar till utvecklingen av landsbygden, genom att förutsättningarna för turism och därmed förknippat näringsliv förbättras.

Syftet att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet: Området ligger inom ett riksintresse för friluftslivet och har redan en attraktionskraft för turism och friluftsliv, som enligt översiktsplanen kan ökas ytterligare genom utveckling för turism. Allmänhetens tillgång till stranden kan beaktas genom hänsyn i fortsatt planering, så att själva strandområdet lämnas fritt och området inte upplevs som privatiserat. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Syftet att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten: LIS-området utgörs huvudsakligen av tall- och granskog, till en mindre del jordbruksmark. Stranden är vassbevuxen. Området ligger inom naturmiljö av riksintresse, men i en del som redan är ianspråktagen för friluftslivsändamål och bedöms sakna höga naturvärden. Liknande biotoper som de som tas i anspråk bedöms finnas i närområdet. Syftet bedöms därmed tillgodoses långsiktigt.

Övriga konsekvenser för strandskydd

Flera nya bostads- och verksamhetsområden som redovisas i översiktsplanen men som inte är att betrakta som LIS-områden ligger inom område med strandskydd. Dispens från strandskyddsbestämmelserna kan lämnas om särskilda skäl finns. Enligt 7 kap. 18 § c MB är följande särskilda skäl:

1. området är redan ianspråktaget på ett sätt att det saknar betydelse för strandskyddets syften
2. området är väl avskilt från strandlinjen genom väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering
3. anläggningen måste ligga vid vatten
4. tillgodoser allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området
5. området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse

I samband med detaljplanläggning kan kommunen upphäva strandskyddet genom planbestämmelse.

I spalten intill listas de utredningsområden som berör strandskydd men inte är LIS-områden, med en kommentar om vilka skäl för dispens eller hävande av strandskydd som kan vara aktuella. Detta behöver hanteras för respektive område i den fortsatta planeringen. Områdenas beskaffenhet och eventuella natur- och friluftslivsvärden är inte studerade i översiktsplaneskedet. Under utarbetandet av översiktsplanen har gränserna för flera utredningsområden anpassats i syfte

att minska intrång i strandskyddsområden.

- Sandviken S.B.27, strandskydd Storsjön, väl avskilt från strandlinjen genom bebyggelse (skäl 2).
- Sandviken S.B.25, strandskydd Storsjön, väl avskilt från strandlinjen genom bebyggelse (skäl 2).
- Sandviken S.U.1 Golfbaneområdet vid Trebo, strandskydd litet vattendrag, mycket angeläget intresse (skäl 5).
- Sandviken S.Z.1, Tunaområdet, strandskydd Igeltjärnen och litet vattendrag, mycket angeläget intresse (skäl 5).
- Sandviken S.Z.2 Bredmossen, strandskydd för litet vattendrag, mkt angeläget intresse (skäl 5).
- Sandviken S.Z.3, strandskydd Dal-Brittass damm, avskilt från stranden av gata (skäl 2).
- Sandviken S.Z.5 Lövbacken, strandskydd för litet vattendrag, mkt angeläget intresse (skäl 5).
- Högbo H.B.1 Rökebo, strandskydd Öjaren, väl avskilt från strandlinjen genom bebyggelse (skäl 2).
- Högbo, H.B.3 Rökebo, strandskydd Öjaren, väl avskilt från strandlinjen genom bebyggelse (skäl 2).
- Kungsgården, KG.Z.4, strandskydd litet vattendrag, väl avskilt från strandlinjen genom bebyggelse (skäl 2).
- Storvik, ST.Z.2, inom strandskydd Näsby sjön, väl avskilt från strandlinjen genom väg E16 (skäl 2).

Slutsatser – strandskydd och LIS

Under utarbetandet av översiktsplanen har gränserna för flera av de i planen redovisade utredningsområdena anpassats i syfte att minska intrång i strandskyddsområden.

Den i översiktsplanen föreslagna utbyggnaden av LIS-områden bedöms sammantaget inte motverka strandskyddets syften. I viss mån kan strandskyddets syfte att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet stärkas, genom LIS-utvecklingen för fri-

luftslivet (se tabellsammanställning på följande uppslag).

För utbyggnad av LIS-områdena kommer hävande av eller dispens från strandskyddet att behövas.

Utöver LIS-utbyggnaden finns ytterligare ett antal föreslagna utredningsområden i översiktsplanen som medför intrång i strandskyddsområde. För samtliga dessa bedöms skäl finnas för dispens eller hävande av strandskyddet i detaljplan.

3.4 Näringslivsutveckling

Ett av översiktsplanens övergripande mål är ”Sandvikens kommun – en kunskapsintensiv kugge för hållbar tillväxt i regionen”. I översiktsplanens kapitel 5 Allmänna intressen, under rubrik Byggd miljö/Näringsliv och verksamheter, beskrivs näringslivet i kommunen och riktlinjer anges i syfte att stärka näringslivet. Turismen som näringsgren tas upp under rubrik Natur och friluftsliv samt även i kapitel 4 om LIS-utveckling. Flera av de i översiktsplanen föreslagna LIS-områdena (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) är avsedda för turismens behov

Översiktsplanens ortsfördjupningar redovisar utredningsområden för olika typer av verksamheter/industri i Sandviken, Högbo, Storvik, Kungsgården, Järbo, Årsunda och Gysinge.

Översiktsplanens ortsfördjupningar redovisar utredningsområden för utveckling av turism och friluftsliv föreslås i Kungsgården, Årsunda och Österfärnebo.

Slutsatser – Näringslivsutveckling

Översiktsplanen bedöms sammantaget bidra till näringslivsutvecklingen inom Sandvikens kommun, främst genom att mark avsätts för utveckling av såväl nya som befintliga verksamheter.

- Utvecklingsområde anges för eventuell ny pendlar-parkering i Kungsgården. Planen anger att behovet bör utredas vidare.
- Utredningsområde anges i Åshammar för ny väganslutning till ett befintligt industriområde vid Bakfallsvägen.
- Kommunen föreslås verka för ett regionalt cykelstråk mellan Lövbacken (i Sandviken) och Forsbacka, standardhöjning av gång- och cykelväg till Trebo i Sandviken samt ny gång- och cykelbro mellan resecentrum och Sätragatan i Sandviken.
- Kommunen föreslås verka för gång- och cykelväg mellan Jäderfors och Sandviken, förlängning av gång- och cykelvägen från Bångs till Årsunda samt för ny gång- och cykelväg genom centrala Österfärnebo.
- Ny gång- och cykelväg bör anläggas på väg 522, Ovansjövägen, i Storvik.
- Mark reserveras för gång- och cykelväg mellan Storvik och Gästrike-Hammarby, på sträckan Järbo-Jäderfors samt mellan Gästrike-Hammarby och Storvik.

Slutsatser – Infrastruktur

De förändringar med avseende på infrastruktur som föreslås i översiktsplanen får positiva konsekvenser framförallt för gång- och cykeltrafiken, men i viss mån även i form av förbättrad framkomlighet på vägarna, förbättrad trafiksäkerhet samt förbättrade möjligheter till kollektivtrafikresande och pendling.

3.5 Infrastruktur

Den bebyggelseutveckling som föreslås i översiktsplanen är inriktad på förtätning eller nybyggnad i anslutning till befintliga tätorter, vilket gynnar gång- och cykeltrafik samt förbättrar underlaget för kollektivtrafiken.

I översiktsplanen anges flera riktlinjer beträffande utveckling/förbättringar av infrastrukturen inom Sandvikens kommun, bl.a. följande.

- Kommunen föreslås fortsatt verka för etappvis utbyggnad av dubbelspår på järnvägen Gävle-Storvik.
- Kommunen föreslås tillsammans med kollektivtrafikmyndigheten verka för utökning/utveckling av kollektivtrafikens tillgänglighet.
- Flera nya trafiklösningar ska utredas i Sandviken, bl.a. ny infart till Sandvik.

3.6 Mellankommunala frågor

I detta avsnitt kommenteras de frågor som tas upp i översiktsplanen kapitel 5 Allmänna intressen, avsnitt Mellankommunala intressen.

Kommunens ställningstaganden i översiktsplanen kan komma att påverka mark- och vattenanvändningen i grannkommunerna. Kommunen har bedömt följande frågor vara av mellankommunalt intresse:

- Vindkraft
- Kommunikationer
- Avfallshantering
- Vattendrag
- Handel

Det mellankommunala samarbetet bedrivs på olika sätt i dessa frågor.

Sandvikens kommun vill ha en tidig dialog med grannkommunerna vid planering av nya vindkraftverk nära kommungränserna för att förebygga negativa konsekvenser för bland annat växt- och djurlivet, kulturmiljön och människors hälsa.

Beträffande kommunikationer hänvisar översiktsplanen i flera fall till länstransportplanen.

En gemensam avfallsplan för Gävle, Hofors, Sandviken

och Älvkarleby kommun tas fram av Gästrikre Återvinnare, ett kommunalförbund bildat av dessa kommuner.

Samarbetet kring vattenvårdsfrågorna bedrivs bland annat genom Gästriklands vattenråd, där Sandvikens kommun är representerad, samt genom Länsstyrelsen i Gävleborgs län och vattenmyndigheten. Sandvikens kommun hör till Bottenhavets vattendistrikt, och vattenmyndigheten finns på Länsstyrelsen i Västernorrland (Härnösand).

Slutsatser –

Mellankommunala frågor

Översiktsplanen tar upp flera frågor där ett mellankommunalt samarbete kan ge positiva konsekvenser såväl från miljösynpunkt som från social och ekonomisk synpunkt.

4. Påverkan på miljömål, riksintressen och miljö kvalitetsnormer

Bedömningarna i detta avsnitt avser hela översiktsplanen, inte bara de betydande miljöaspekterna.

4.1 Nationella och regionala miljömål

Enligt 6 kap. 12 § miljöbalken ska miljökonsekvensbeskrivningen redovisa hur relevanta miljö kvalitetsmål har beaktats i översiktsplanen.

Nationella miljö kvalitetsmål

Riksdagen har fastställt 16 nationella miljömål som ska nås inom en generation. Översiktsplanens måluppfyllelse behandlas nedan i avsnittet om regionala mål.

Regionala miljömål

Gävleborgs läns miljömål är till stor del desamma som de nationella målen, men länsstyrelsen har formulerat regionala mål för energi och klimat samt tagit bort målet Storslagen fjällmiljö, som inte berör Gävleborgs län.

I tabeller här intill redovisas en översiktlig bedömning av översiktsplanens bidrag till uppfyllelse av miljö kvalitetsmålen.

Miljö kvalitetsmål

Hur påverkas måluppfyllelse av översiktsplanen?

Begränsad klimatpåverkan

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till men i viss mån motverka att miljö målet uppfylls. Planens förslag till nya bostads- och verksamhetsområden ligger i eller nära tätorterna, där möjligheterna till persontransporter på andra sätt än med egen bil är bättre än i kommunen i övrigt. Riktlinjer anges i planen för förbättrade förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik samt en hållbar energiförsörjning. Dock är det svårt att minska bilberoendet i en kommun som Sandviken.

Frisk luft

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till men i viss mån motverka att miljö målet uppfylls, av samma skäl som anges ovan. Generellt är kvaliteten på utomhusluft god i kommunen och översiktsplanens förslag bedöms inte leda till några stora förändringar.

Bara naturlig försurning

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till men i viss mån motverka att miljö målet uppfylls. Se ovan. (Biltrafik ger upphov till försurande utsläpp av svaveldioxid och kvävedioxid.)

Giffri miljö

Översiktsplanen bedöms även i viss mån bidra till att miljö målet uppfylls, genom att riktlinjer anges för att förbättra kunskapsbilden rörande förorenade områden, vilket verkar för bättre kontroll över utsläpp till mark och vatten.

Skyddande ozonskikt

Målet bedöms inte vara relevant i en översiktsplan.

Säker strålmiljö

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att miljömålet uppfylls.

Planen anger riktlinjer för byggande inom riskområden för markradon samt områden med elektromagnetiska fält från kraftledningar och andra elinstallationer.

Ingen övergödning

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att miljömålet uppfylls. Planen lyfter behovet av att upprätta vattenförsörjningsplan, upprätta dagvattenplan samt uppdatera kommunens VA-plan. Vidare anges att den kommunala planeringen ska bidra till att miljö kvalitetsnormer kan uppnås.

Levande sjöar och vattendrag

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att miljömålet uppfylls. Planen anger riktlinjer för skydd av vattentäkter samt lyfter behovet av att upprätta vattenförsörjningsplan, upprätta dagvattenplan samt uppdatera kommunens VA-plan.

Vidare anges att den kommunala planeringen ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.

Några av de områden för bevarad grönstruktur som anges innefattar vattendrag.

Grundvatten av god kvalitet

Översiktsplanen bedöms **bidra till** att miljömålet uppfylls. Planen anger riktlinjer för skydd av vattentäkter samt lyfter behovet av att upprätta vattenförsörjningsplan, upprätta dagvattenplan samt uppdatera kommunens VA-plan. Föreslagen ny bebyggelse ligger nära tätorterna och kan därmed dra nytta av befintliga system. Vidare anges att den kommunala planeringen ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.

Hav i balans, levande kust och skärgård

Målet bedöms inte vara relevant i Sandvikens kommun.

Myllrande våtmarker

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att miljömålet uppfylls. I planen föreslås inga större förändringar som berör våtmarker.

Översiktsplanen anger riktlinjer för att skydda naturmiljöer av utpekade värde.

Levande skogar

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att miljömålet uppfylls. I översiktsplanen anges några riktlinjer, dels att den kommunala planläggningen inte ska hindra rationellt skogsbruk, dels att skogsbruket ska ta hänsyn till natur- och friluftslivsvärden. Planens förslag till nya bostads- och verksamhetsområden ligger i eller nära tätorterna och medför inga stora förändringar vad gäller skogsmark.

Ett rikt odlingslandskap

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till men i viss mån motverka att miljömålet uppfylls. Generella riktlinjer anges om att exploatering av jordbruksmark bör undvikas, men nya bebyggelseområden avsätts på jordbruksmark. Några generella riktlinjer anges för att värna jordbruket i kommunen.

God bebyggd miljö

Översiktsplanen bedöms bidra till att målet uppfylls. Områden avsätts för ny eller kompletterad bostadsbebyggelse samt för verksamheter i syfte att stärka service och attraktivitet i kommunens befintliga tätorter. Områden avsätts även som värdefull kulturmiljö samt som bevarad grönstruktur. Nya gång- och cykelvägar samt nya trafikkopplingar redovisas. Riktlinjer finns bl.a. för bostadsbyggnad, vattenförsörjning samt avlopp- och avfallshantering. Översiktsplanen pekar på behovet av att stärka och vårda unika kulturmiljöer.

Ett rikt växt- och djurliv

Översiktsplanen bedöms i viss mån bidra till att målet uppfylls. Ingen utbyggnad av bostäder, verksamheter el.dyl. föreslås i Natura 2000-områden. Generella riktlinjer anges om hänsyn till naturmiljön i kommunens planering, men riktlinjerna är allmänt hållna och ger ingen tydlig ledning.

Nationella friluftslivsmål

Utöver de 16 nationella miljömålen finns sedan december 2012 även 10 nationella friluftslivsmål. Friluftslivsmålen ska stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet.

- Tillgänglig natur för alla.
- Skyddade områden som resurs för friluftslivet.
- Starkt engagemang och samverkan.
- Allemansrätten.
- Tillgång till natur för friluftsliv.
- Attraktiv tätortsnära natur.
- Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling.
- Ett rikt friluftsliv i skolan.
- Friluftsliv för god folkhälsa.
- God kunskap om friluftslivet.

Sandvikens översiktsplan verkar för måluppfyllelse genom följande förändringsförslag:

- Utvecklingsområden avsätts för turism och friluftsliv i Sandviken, Högbo, Kungsgården, Årsunda och Österfärnebo.
- Flera nya gång- och cykelvägar föreslås, som binder ihop befintliga gång- och cykelstråk och därmed gör det lättare att ta sig ut i naturen utan bil.
- Områden för ”bevarad grönstruktur” avsätts i Sandviken, Kungsgården, Åshammar, Jäderfors, Järbo, Gästrike-Hammarby, Årsunda, Österfärnebo och Gysinge
- Riktlinjer i planen i syfte att på olika sätt förbättra förutsättningarna för friluftslivet.

Globala hållbarhetsmål

Översiktsplanen har en koppling till flera av de globala hållbarhetsmålen som redovisas i översiktsplanens kapitel 1 Framtidsbild, mål och strategier under rubrik Klimatförändringarna målen, men påverkan är liten i ett globalt sammanhang och planens måluppfyllelse har därför inte bedömts gentemot dessa mål.

Kopplingen till översiktsplanen är särskilt tydlig för följande globala mål:

- **Mål 3 Hälsa och välbefinnande**, främst genom planens förslag till satsningar på hållbart resande, utbyggnad av gång- och cykelvägar, utvecklingsområden för friluftsliv och bevarad grönstruktur.
- **Mål 6 Rent vatten och sanitet**, genom att planen redovisar kommunens vatten- och avloppsförsörjning, tar hänsyn till denna vid förslag till ny bebyggelse samt lyfter fram behovet av att upprätta vattenförsörjningsplan och dagvattenplan samt uppdatera kommunens VA-plan.
- **Mål 7 Hållbar energi för alla** genom att planen

redovisar kommunens energiförsörjning och anger riktlinjer för en hållbar sådan.

- **Mål 11 Hållbara städer och samhällen** genom att översiktsplanen anger förutsättningar för kommunens markanvändning fram till år 2030.
- **Mål 13 Bekämpa klimatförändringen** genom att planen lyfter fram hur klimatförändringarna kan beröra Sandvikens kommun och hur klimatanpassning kan ske.
- **Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald** genom att planen redovisar dels värdefulla naturmiljöer, dels vatten som naturresurs, och anger riktlinjer för att värna dessa värden.

Slutsatser – miljömål

Sammantaget bedöms översiktsplanen:

- bidra till uppfyllelsen av de nationella miljökvalitetsmålen Grundvatten av god kvalitet samt God bebyggd miljö
- i viss mån bidra till uppfyllelsen av de nationella miljökvalitetsmålen Giffri miljö, Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Levande skogar samt Ett rikt växt- och djurliv
- i viss mån bidra till men i viss mån motverka uppfyllelsen av de nationella miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning samt Ett rikt odlingslandskap
- inte påverkas av de två nationella miljökvalitetsmålen *Hav i balans samt levande kust och skärgård* och *Storslagen fjällmiljö*. De bedöms inte vara relevanta för Sandvikens kommun. Ett mål, *Skyddande ozonskikt*, bedöms inte vara relevant i en översiktsplan.

4.2 Riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken

De riksintressen som Sandvikens kommun berörs av redovisas i översiktsplanens kapitel 5 Allmänna intressen.

- **Naturmiljö**, MB 3 kap. 6 §: 8 st områden.
- **Natura 2000**, MB 4 kap. 8 §: 12 st områden.
- **Friluftsliv**, MB 3 kap. 6 §: 2 st områden
- **Kulturmiljö**, MB 3 kap. 6 §: 5 st områden.
- **Kommunikation**, MB 3 kap. 8 §: två järnvägar och en väg.
- **Vindbruk**, MB 3 kap. 8 §: 2 st områden (till större delen inom Ockelbo kommun)
- **Totalförsvaret**, MB kap. 9 §: öppet redovisade riksintressen saknas.
- **Turism och rörligt friluftsliv**, MB 4 kap. 2 §: 1 st område
- **Skyddade vattendrag**, MB 4 kap. 6 §: 1 st område

Enligt 3 kap. 5 § PBL ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att tillgodose riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och följa gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken. I översiktsplanen kan anges rekommendationer som bidrar till att säkerställa riksintressena,

d.v.s. sådana rekommendationer som kan ge en positiv påverkan.

Bedömningarna i detta avsnitt avser hela översiktsplanen, inte bara de betydande miljöaspekter som tas upp i MKB:n.

Översiktsplanens tillgodoseende av riksintressen

Samtliga riksintressen redovisas på karta i översiktsplanens kapitel 5 Allmänna intressen, under rubrik Riksintressen och miljö kvalitetsnormer. De flesta riksintressen som berör tätorterna redovisas även på kartor i ortsfördjupningarna. Av tabell här intill och på följande sida framgår hur översiktsplanen beaktar riksintresset i form av särskilda rikslinjer samt vilka av översiktsplanens förändringsförslag som berör respektive riksintresse.

Konsekvenserna för de riksintressen som berörs av förändringsförslag beskrivs närmare i kapitel 2 Miljökonsekvenser.

Riksintresse Riksintressets beaktande i ÖP:n, ev. förändringsförslag och riktlinjer

Naturmiljö, MB 3 kap. 6 §

Ivantjärnsheden-Jädraån, X80

Inga förändringsförslag berör riksintresset.

Lomsmuren-Lomsjön-Svart-sjömuren X92

Inga förändringsförslag berör riksintresset.

Karinmossen-Karinsjön, Kalkmossne-Bysjön-Bysjömos-sen-Buksjömossen, X94

Inga förändringsförslag berör riksintresset.

Nedre Dalälvsområdet, X96

Utredningsområde Ö.Y.1, Ö.Y.2, G.Z.1, G.Z.2 och G.Z.3 inom riksintresset, samt G.VK.1 och Ö.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Ö.B.1 delvis inom riksintresset. Bevarad grönstruktur markerad inom mindre del av riksintresset.

Bredmossen-Ystmossen-Gammelstilla-Västanhede, X100

Inga förändringsförslag berör riksintresset.

Naturmiljö, MB 3 kap. 6 § forts.

Norbyviken, X126 Inga förändringsförslag berör riksintresset.

Årsunda gravfält, X127 Ligger inom ÅR.V.K.1, värdefull kulturmiljö. Anges som bevarad grönstruktur. Saknas på karta i ortsfördjupningen.

Kolbosveden X128 Inga förändringsförslag berör riksintresset.

Natura 2000, MB 4 kap. 8 §

Bärsån Inga förändringsförslag berör området.

Färnebofjärden Utredningsområde G.VK.1 och Ö.VK.1 (värdefull kulturmiljö) samt bevarad grönstruktur markerat inom en liten del av området. Riktlinje anger att naturmiljön ska värnas.

Gammelstilla-Bredmossen Inga förändringsförslag berör området.

Gysinge G.VK.1, värdefull kulturmiljö samt bevarad grönstruktur markerat inom en liten del av området.

Högmossen Inga förändringsförslag berör området.

Ista Inga förändringsförslag berör området.

Kolsbosveden Inga förändringsförslag berör området.

Lomsmuren Inga förändringsförslag berör området.

Långsjön Inga förändringsförslag berör området.

Mörtsjöbacken Inga förändringsförslag berör området.

Årsunda Ligger inom ÅR.V.K.1, värdefull kulturmiljö. Riktlinje anger att naturmiljön ska värnas. Anges som bevarad grönstruktur. Saknas på karta i ortsfördjupningen.

Österbergsmuren

Inga förändringsförslag berör området.

Friluftsliv, MB 3 kap. 6 §

Nedre Dalälvsområdet FX 04

Utredningsområde Ö.Y.1, Ö.Y.2, G.Z.1, G.Z.2 och G.Z.3 inom riksintresset, samt G.VK.1 och Ö.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Bevarad grönstruktur markerad inom mindre del av riksintresset.

Kungsberget FX09

Utvecklingsområde omfattar riksintresset. Riktlinje anges om möjlighet till utveckling av skidanläggningen.

Kulturmiljö, MB 3 kap. 6 §

Sandvikens stad, X900

Markerat som värdefull kulturmiljö. Nytt gång- och cykelstråk inom riksintresset. Utredningsområde S.Y.5 tangerar riksintresset.

Årsunda X901

Markerat som värdefull kulturmiljö. Bevarad grönstruktur markerad inom mindre del av riksintresset. Riktlinje anger att hänsyn ska tas till kulturmiljön.

Österfärnebo, X902

Markerat som värdefull kulturmiljö. Utredningsområde Ö.Y.1 och Ö.Y.2 inom riksintresset. Bevarad grönstruktur markerad inom mindre del av riksintresset. Riktlinje anger att kulturmiljön ska skyddas och värnas.

Gysinge bruk, X903

Utredningsområde G.Z.1 inom riksintresset, samt G.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Även bevarad grönstruktur markerad inom delar av riksintresset. Riktlinje om att hänsyn ska tas till kulturmiljön.

Gästrike-Hammarby bruk, X912

Utredningsområde GH.B.1 och GH.Y.1 inom riksintresset, samt GH.VK.1 som avser värdefull kulturmiljö. Även bevarad grönstruktur inom delar av riksintresset. Riktlinje om att hänsyn ska tas till kulturmiljön.

Järnväg, MB 3 kap. 8 §

Bergslagsbanan

Utredningsområde ST.Z.1 och ST.Z.2 i Storvik samt S.Z.3, och S.Z.5 i Sandviken ligger intill banan, likaså värdefull kulturmiljö i Sandviken. Ny trafikkoppling (dubbelspår) markerat på sträckan Storvik-Sandviken. Bevarad grönstruktur i Sandviken korsas av banan.

Norra stambanan

Utredningsområde ST.Z.1 och ST.Z.2 i Storvik ligger intill banan. Ny gång- och cykelväg i Järbo korsar banan. Bevarad grönstruktur i Åshammar ligger intill banan.

Väg, MB 3 kap. 8 §

Väg E16

Utredningsområde S.Z.1, S.Z.2, S.Z.3 och S.Z.5 i Sandviken, KG.Z.4 i Kungsgården samt ST.Z.2 i Storvik ligger intill E16. Ny trafikkoppling på E16 anges i Storvik. Bevarad grönstruktur i Sandviken korsas.

Vindbruk, MB 3 kap. 8 §

TVå områden (till större delen inom Ockelbo kommun)

Inga förändringsförslag berör riksintressena.

Turism och rörligt friluftsliv, MB 4 kap. 2 §

Dalälven från Avesta till Skutskär

Utredningsområde Ö.Y.1, Ö.Y.2, G.Z.1, G.Z.2, G.Z.3 och G.VK.1 inom riksintresset. Ö.B.1 delvis inom. Bevarad grönstruktur anges inom mindre del av riksintresset.

Skyddade vattendrag, MB 4 kap. 6 §

Dalälven nedströms Näs bruk.

Utredningsområde Ö.Y.1, Ö.Y.2, G.Z.1, G.Z.2, G.Z.3 och G.VK.1 inom riksintresset. Ö.B.1 delvis inom. Bevarad grönstruktur anges inom mindre del av riksintresset.

Slutsatser – riksintressen

Översiktsplanen bedöms värna om ett säkerställande av kommunens riksintressen, genom att dessa redovisas tydligt i planen och att riktlinjer finns om hur de ska beaktas. Se även avsnitt 2.1 och 2.2.

4.3 Miljökvalitetsnormer

Förutsättningar

Enligt 3 kap. 5 § PBL ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken. Nuvarande miljökvalitetsnormer omfattar utomhusluft, omgivningsbuller, vattenförekomster samt fisk- och musselvatten.

Miljökvalitetsnormerna redovisas i översiktsplanens kapitel 5 Allmänna intressen, avsnitt Riksintressen och miljökvalitetsnormer.

Utomhusluft

I översiktsplanen konstateras att de beräkningar som görs av Östra Sveriges Luftvårdsförbund visar att inga miljökvalitetsnormer för luft överskrids inom Sandvikens kommun, men att kommunen ändå arbetar för att minska luftutsläppen minskas, genom att bl.a. skapa möjligheter för hållbara transporter och ett minskat bilberoende samt fortsatt fjärrvärmeutbyggnad. Översiktsplanens utgångspunkt är att bebyggelseutvecklingen i kommunen ska ske på ett sådant sätt att gång-, cykel- och kollektivtrafiken främjas. Flera nya gång- och cykelvägar föreslås.

Vissa av översiktsplanens förändringsförslag, t.ex. nya bostadsområden, innebär lokalt ökad biltrafik, men inte i sådan omfattning att miljökvalitetsnormerna för luft bedöms överskridas.

Omgivningsbuller

Sandvikens kommun omfattas inte av det krav på skyldighet att kartlägga omgivningsbuller och upprätta åtgärdsprogram som anges i förordning (2004:675) om omgivningsbuller, men även mindre kommuner ska sträva efter att begränsa bullerstörningar. Översiktsplanen anger ett flertal riktlinjer i syfte att begränsa eller förhindra bullerstörningar, bl.a. att särskild hänsyn ska tas till bullerfrågorna vid detaljplanläggning av vissa av förslagna nya bostadsområdena.

Fisk- och musselvatten

I Sandvikens kommun finns inga sjöar eller vattendrag som omfattas av förordning (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.

Vattenförekomster

Miljökvalitetsnormer finns för ytvatten och grundvatten. Syftet är att tillståndet i våra vatten inte ska försämrats och att alla vatten ska uppnå en bestämd miljökvalitet.

Sandvikens kommun tillhör Bottenhavets vattendistrikt. Frågorna om vattenvård samordnas genom vattenmyndigheterna, i dialog med kommuner, vattenvårdsförbund och

andra lokala vattenintressenter. På sikt kommer miljökvalitetsnormerna att innebära att uppföljning och skydd för vattendragen förstärks.

Vattenresurserna delas in i ytvatten och grundvatten där ytvattnet bedöms utifrån kemisk och ekologisk status och grundvattnet utifrån kemisk och kvantitativ status. Exploatering eller annan åtgärd får inte leda till att statusen försämrats.

Enligt Vattenmyndighetens bedömning kommer bara ett begränsat antal av ytvattnen i Sandvikens kommun att uppnå god ekologisk och kemisk status år 2021. Tidsfristen är förlängd för ett flertal till att god ekologisk status ska nås år 2027. En grundvattenförekomst har även fått förlängt till år 2027 för att uppnå god kemisk status.

Statusklassning ytvatten

Ett fåtal ytvatten har hög eller god ekologisk status¹, bl.a. Fångsjön vid Österfärnebo samt ett fåtal mindre oreglerade vattendrag.

Av övriga ytvattenförekomster har de allra flesta måttlig ekologisk status på grund av övergödning och fysiska förändringar. De fysiska förändringarna som ger upphov till måttlig ekologisk status är flödesregleringar, morfologiska förändringar² och bristande konnektivitet³.

Storsjön, Lillån och Ginsjöbäcken har dessutom otillfredsställande ekologisk status.

De flesta ytvattnen inom kommunen har god kemisk status. Vattenförekomsterna klassas även för sin kemiska status exklusive två ämnen som överskrider gränsvärdena överallt, bromerade difenyleter och kvicksilver/kvicksilverföreningar. Ursprunget är långväga luftburna föroreningar och problemet med dessa ämnen bedöms ha en sådan omfattning att det i nuläget saknas tekniska förutsättningar att åtgärda det. Nedanstående bedömning relaterar till kemiska status utan överallt överskridande ämnen. Tre ytvatten uppnår dock trots detta ej god kemisk status, Storsjön, Näsby sjön och en delsträcka av Gavleån/Jädraån. Orsaken är framförallt miljögifter med sitt ursprung i industriella föroreningar och bekämpningsmedel.

1 Begreppen "måttlig ekologisk status", "god ekologisk status" etc finns definierade i Vattenmyndighetens föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster.

2 Morfologiska förändringar betyder fysisk påverkan i vattenförekomsten, t.ex. genom att den är rätad, rensad eller invallad.

3 Konnektivitet betyder möjlighet till spridning och fria passager för djur, växter, sediment och organiskt material i uppströms och nedströms riktning, samt från vattenförekomsten till omgivande landområden.

Statusklassning grundvatten

Samtliga grundvattenförekomster i kommunen har god kemisk och kvantitativ status förutom Jädraås/Jäderfors som har otillfredsställande kemisk grundvattenstatus. Orsaken är miljögifter från bekämpningsmedel.

Planförslaget

Klassningar till följd av fysiska förändringar så som flödesregleringar, morfologiska förändringar och bristande konnektivitet påverkas inte alls av de förändringar som föreslås i planförslaget. Påverkan till följd av t ex reglerade vattendrag är svårt att påverka på kommunal nivå.

Påverkanskällor för måttlig status med avseende på övergödning kan ha sitt ursprung i enskilda avlopp inom tillrinningsområdet. Samtliga nya bostads- och verksamhetsområden som föreslås förutsätts att införlivas i kommunens verksamhetsområden för vatten och avlopp.

Sandvikens kommuns VA-plan är från år 2013. En riktlinje i översiktsplanen anger att VA-planen ska uppdateras. I en VA-plan ingår prioriteringar och åtgärder för att god ekologisk status i sjöar och vattendrag ska uppnås, bl.a. genom riktlinjer för arbetet med enskilda avlopp samt hur behovet av allmänt vatten och avlopp kan tillgodoses. Detta innebär att förutsättningarna för att uppnå god status för kommunens vattendrag ökar, framförallt med avseende på övergödning.

Miljögifter i vägdagvatten kan vara en källa till påverkan på den kemiska statusen i vattendrag. De föreslagna förändringarna av markanvändning bedöms dock generellt inte påverka statusen negativt, ifall arean med hårdgjorda ytor inte ökar nämnvärt. En riktlinje i översiktsplanen anger att den kommunala planeringen ska bidra till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.

Lokalt omhändertagande av dagvatten bör vara möjligt för de flesta områden. Vid planläggning av större hårdgjorda ytor kan vid behov rekommendationer kring omhändertagande och rening av dagvatten behövas vid detaljplanläggning av områdena.

Översiktsplanen anger att en dagvattenplan behöver tas fram. En sådan plan bör innehålla en samlad kommunal dagvattenstrategi för att få ett helhetsgrepp kring dagvattnets påverkan på recipienter samt vilka åtgärder som vid behov kan vara lämpliga, både för befintlig och tillkommande bebyggelse.

Ett behov finns av förbättrat skydd av befintliga och potentiella grundvattentäkter. I vissa områden föreslås verksamheter eller bostäder i planförslaget inom befintliga skyddsområden. Om dessa verksamheter uppfyller de krav som finns i skyddsföreskrifterna så behöver inte grundvattenresurserna påverkas negativt av exploateringarna. Potentiella grundvattentäkter har ej identifierats i planförslaget.

Sandviken, Högbo, Kungsgården och Årsunda

Sandviken, Kungsgården och Årsunda ligger i anslutning till Storsjön som har otillfredsställande ekologisk status. Storsjön uppnår ej heller god kemisk status. Med avseende på näringsämnesbelastning är statusen måttlig.

De flesta av de utredningsområden för bostäder och verksamheter som översiktsplanen redovisar i Sandviken, Kungsgården och Årsunda ligger nära befintligt verksamhetsområde för VA och bedöms kunna anslutas till kommunalt avlopp. Om så är möjligt kommer dessa områden ej att påverka Storsjön negativt med avseende på övergödning. För några utredningsområden, t.ex. de föreslagna bostadsområdena mellan Sandviken och Högbo samt områdena i Högbo kan det vara aktuellt med VA- och kapacitetsutredningar för VA-försörjningen innan områdena kan anslutas. En bedömning i dessa fall behöver då göras utifrån områdets behov och möjligheter till allmänt VA. Med nya godkända enskilda VA-anläggningar som uppfyller hög skyddsnivå bedöms dessa inte påverka Storsjön negativt med avseende på övergödning.

I Årsunda och Kungsgården planeras områden för camping och marinor. Även dessa områden förutsätts anslutas till kommunalt avlopp. Vidare förutsätts att det nationella förbudet mot tömning av båtlatriner följs i Storsjön. I så fall medför ej heller dessa objekt inom planförslaget en negativ påverkan på Storsjön med avseende på övergödning.

I Högbo redovisas utredningsområden för bostäder och i Årsunda utredningsområden för såväl verksamheter som bostäder inom skyddsområde för respektive vattentäkt, även inom primärt skyddsområde. Bland annat redovisas utveckling av en befintlig marina i Årsunda inom det primära skyddsområdet. Dricksvatten till hela Sandvikens tätort tas från grund- och ytvattentäkter vid sjön Öjaren. Årsundaåsen är skyddsvärd som grundvattenresurs även utanför skyddsområdet. Årsundas vattentäkt är reservvattentäkt till Sandviken. Största aktsamhet bör därför iaktas vid planering inom dessa områden. Samråd inför åtgärder inom vattenskyddsområdet och vattentäktens influensområde bör hållas med Sandviken Energi Vatten kring lämplig exploatering och skyddsåtgärder.

I Sandvikens tätort samlas stora delar av dagvattnet upp och renas vid Fiskängstjärnens dagvattenanläggning. Med tanke på att Storsjön är påverkad av miljögifter är det av stor vikt att dagvatten även från tillkommande områden får genomgå dagvattenrening.

Om tillkommande dagvatten omhändertas och renas bedöms inte planförslaget påverka Storsjön negativt med avseende på miljögifter.

Åshammar

Borrsjöån uppnår god kemisk status och med avseende på näringsämnesbelastning är statusen hög.

I Åshammar redovisar översiktsplanen endast ett mindre antal nya områden (två för bostäder och ett för ny väg). Tillkommande bebyggelse förutsätts kunna anslutas till det kommunala reningsverket i Kungsgården vilket innebär att planförslaget ej medför någon negativ påverkan på Borrsjöån med avseende på näringsämnen. För bostadsområdena kan det vara aktuellt med VA-utredning innan områdena ansluts. En bedömning kan då göras utifrån områdets behov och möjligheter till allmänt VA. Med nya godkända enskilda VA-anläggningar som uppfyller hög skyddsnivå bedöms dessa inte påverka närliggande recipient.

Eventuellt tillkommande vägdagvatten förutsätts kunna omhändertas lokalt.

Jäderfors

Jädraån uppnår ej god kemisk status med avseende på miljögifter inklusive bekämpningsmedel. Med avseende på näringsämnesbelastning är statusen hög.

Utredningsområden för bostäder ligger i anslutning till eller nära befintligt verksamhetsområde för VA och bedöms kunna anslutas till kommunalt avlopp. Det kan vara aktuellt med VA- och kapacitetsutredningar för VA-försörjningen innan områdena kan anslutas. En bedömning i dessa fall behöver då göras utifrån områdets behov och möjligheter till allmänt VA. Med nya godkända enskilda VA-anläggningar som uppfyller hög skyddsnivå bedöms dessa inte påverka Jädraån negativt med avseende på övergödning.

Ett av de föreslagna nya bostadsområdena ligger inom vattentäktens skyddsområde. Största aktsamhet bör därför iaktas vid planering inom detta område (JFB.1). Samråd inför åtgärder inom vattenskyddsområdet och vattentäktens influensområde bör hållas med Sandviken Energi Vatten kring lämplig exploatering och skyddsåtgärder.

Järbo

Jädraån vid Järbo uppnår ej god kemisk status med avseende på miljögifter inklusive bekämpningsmedel. Med avseende på näringsämnesbelastning är statusen hög.

I Järbo redovisar översiktsplanen ett antal nya områden med bostäder och verksamheter. Områdena bedöms kunna anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

Eventuellt tillkommande vägdagvatten förutsätts kunna omhändertas lokalt.

Flera av de föreslagna nya bostadsområdena ligger inom vattentäktens skyddsområde. Största aktsamhet bör därför iaktas vid planering inom dessa områden. Samråd inför åtgärder inom vattenskyddsområdet och vattentäktens

influensområde bör hållas med Sandviken Energi Vatten kring lämplig exploatering och skyddsåtgärder.

Kungsberget

Lillån uppnår god kemisk status och med avseende på näringsämnesbelastning är statusen hög.

I Kungsberget redovisar översiktsplanen ett större s.k. utvecklingsområde och anger att framtida utveckling behöver utredas. Kungsbergets skidanläggning är anslutet till kommunalt vatten och avlopp och möjlighet finns att ansluta tillkommande områden. Ett nytt reningsverk i Järbo tar hand om avloppsvatten från Kungsberget. Dricksvattenförsörjningen är under utredning.

Eventuellt tillkommande vägdagvatten förutsätts kunna omhändertas lokalt.

Storvik

Storvik ligger vid Näsbyjön som har måttlig ekologisk status. Näsbyjöns kemiska status är ej klassad utan överallt överskridande ämnen. Näsbyjön är påverkad av miljögifter och övergödning.

Samtliga bostadsområden och verksamheter i Storvik som redovisas i översiktsplanen ligger nära befintligt verksamhetsområde för VA och bedöms kunna anslutas till kommunalt avlopp. I så fall medför ej heller dessa objekt i planförslaget någon negativ påverkan på Näsbyjön med avseende på övergödning.

I slutningen ner mot Näsbyjön anger översiktsplanen stora nya verksamhetsområden. Här finns möjligheter att vid planläggning av stora hårdgjorda ytor även planera för omhändertagande och vid behov rena dagvatten.

Gästrike-Hammarby

Gavelhytteån har måttlig ekologisk status och är påverkad av näringsämnen. Gavelhytteåns kemiska status är ej klassad utan överallt överskridande ämnen.

I Hammarby redovisar översiktsplanen ett nytt område för bostäder och ett för verksamheter. Dessa ligger nära befintligt verksamhetsområde för VA och bedöms kunna anslutas till kommunalt avlopp.

Eventuellt tillkommande vägdagvatten förutsätts kunna omhändertas lokalt.

Österfärnebo och Gysinge

Fängsjön, Färnebofjärden och Dalälven har hög ekologisk status med avseende på övergödning i anslutning till Österfärnebo och Gysinge. Vattendragens kemiska status är ej klassade utan överallt överskridande ämnen.

Renat avloppsvatten från Österfärnebos reningsverk rinner via Norrån så småningom ut i Dalälven. Norrån som recipient

är inte klassad med avseende på näringsämnen men den större Dalälven är fördelaktigare som recipient för renat avloppsvatten. I den avloppsstrategi som Sandviken Energi Vatten tagit fram föreslås att reningsverken i Österfärnebo och Gysinge slås ihop till en större modernare anläggning.

I översiktsplanen redovisas ett nytt bostadsområde i Österfärnebo delvis inom skyddsområde för vattentäkt. Största aktsamhet bör därför iaktas vid planering inom detta område. Samråd inför åtgärder inom vattenskyddsområdet och vattentäktens influensområde bör hållas med

Sandviken Energi Vatten kring lämplig exploatering och skyddsåtgärder.

Eftersom det nya bostadsområdet delvis ligger inom vattenskyddsområde så är kommunalt VA en förutsättning. Under förutsättning att bostadsområdet ansluts till kommunalt avlopp kommer planförslaget ej att påverka vattendragen negativt.

Eventuellt tillkommande vägdagvatten förutsätts kunna omhändertas lokalt.

Slutsatser – Miljökvalitetsnormer

- I Sandvikens kommun är främst miljökvalitetsnormerna för vatten relevanta. Flera vattenförekomster, både yt- och grundvatten, är påverkade av näringsämnen, miljögifter eller flödesregleringar. Översiktsplanen anger i en generell riktlinje att den kommunala planeringen ska bidra till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.
- Planförslaget innehåller inga konkreta åtgärder som bidrar till förbättringar i så stor omfattning att miljökvalitetsnormerna bedöms kunna uppnås, men bedöms däremot inte bidra till någon försämring under förutsättning att VA-planen uppdateras och att hänsyn till dagvattnets påverkan på ytvatten tas i planeringsprocesser i senare skeden.
- Riktlinjer för dagvatten saknas i översiktsplanen, utöver att där sägs att en dagvattenplan behöver tas fram samt att dagvattenfrågan särskilt ska belysas vid nybyggnation. Det är därmed oklart hur kommunen har för avsikt att arbeta med dagvattenfrågor. Att tillkommande dagvatten vid behov omhändertas och renas är en förutsättning för bedömningen att planförslaget inte påverkar de aktuella ytvattnen negativt.
- Där nya bostäder eller verksamheter föreslås inom skyddsområde för vattentäkt (i Högbo, Årsunda, Jäderfors, Järbo och Österfärnebo) samt vid eventuell exploatering i anslutning till Årsundaåsen bör stor aktsamhet iaktas. Samråd med Sandviken Energi Vatten AB, kring exploateringarnas lämplighet samt behov av eventuella skyddsåtgärder, är en förutsättning.
- Ett genomförande av översiktsplanens förändringsförslag bedöms inte innebära överskridande av miljökvalitetsnormerna för utomhusluft eller buller.

5. Uppföljning och övervakning

5.1 Uppföljning av planens betydande miljöpåverkan

Översiktsplanens förslag till förändringar har en relativt begränsad omfattning och inget behov har därför bedömts föreligga av uppföljning vad gäller planens samlade miljöpåverkan. Frågor om uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen medför kommer till stor del att avhandlas i senare planeringsskeden för respektive förändring. Den betydande miljöpåverkan omfattar främst påverkan från bebyggelse-exploateringar. Större utbyggnader kommer att prövas genom detaljplaneläggning och därmed tillhörande prövning.

Övergripande miljöfrågor

Miljökvalitetsnormer för vatten behöver studeras vidare på ett övergripande plan, eftersom miljökvalitetsnormerna inte uppfylls i nuläget för ett antal sjöar och vattendrag. Arbete pågår inom kommunen med bl.a. vatten- och avloppsfrågor. I översiktsplanen anges att dagvattenplan och vattenförsörjningsplan behöver tas fram.

6. Samråd

6.1 Samråd med länsstyrelsen

Tidigt samråd och samråd om avgränsning av MKB hölls med Länsstyrelsen i Gävleborgs län 2017-05-10. Länsstyrelsen framhöll att översvämningsrisk, ras- och skredrisk,

klimateanpassning, ekosystemtjänster samt jordbruksmark såsom naturresurs ska tas upp i MKB:n. Detta har beaktats.

Länsstyrelsen och kommunen är alltså överens om den avgränsning av MKB:n som redovisas i avsnitt 1.3.

saudviken.se/saudviken2030